

IV. KONIUNKTURA W PRZEMYSŁE PRZETWÓRCZYM

1. Omówienie wyników

1. Pierwszy kwartał 2018 roku w przemyśle przetwórczym rozpoczął się od wcześniejszych niż zwykle i nietypowych oznak ożywienia. Wartości zarówno wskaźnika koniunktury jak i sald odpowiedzi na poszczególne pytania ankiety zmieniały się naprzemiennie. Rosły i spadały w kolejnych miesiącach kwartału. Różniły się także we wszystkich badanych przekrojach. Największe różnice ocen występowały między firmami prywatnymi a publicznymi. Wartość wskaźnika koniunktury w przemyśle przetwórczym (IRGIND) w styczniu zmniejszyła się o 2,5 pkt (względem grudnia), z poziomu 1,8 pkt do poziomu -0,7 pkt, w lutym zaś zwiększyła się o 1,9 pkt do wysokości 1,2 pkt. Zarówno dodatnie wartości wskaźnika jak i lutowy wzrost mogą być symptomem wcześniejszego ożywienia sezonowego. Należy przy tym zwrócić uwagę na fakt, że w styczniu i lutym oceny firm prywatnych i publicznych różniły się znacząco. W skali kwartału odnotowano jednak pogorszenie się koniunktury. W porównaniu z listopadem 2017 r. wartość IRGIND w lutym jest niższa o 2,0 pkt. W skali roku natomiast odnotowano wzrost wartości wskaźnika o 3,9 pkt. Wartości wskaźnika koniunktury dryfują w otoczeniu długookresowej średniej. W przebiegu składowej cyklicznej zarysowała się tendencja spadkowa. Przewidywania przedsiębiorstw cechuje podobna huśtawka nastrojów. W styczniu były one bardziej optymistyczne niż w lutym.

2. Czynnikiem najbardziej różnicującym oceny zmian koniunktury w I kwartale były formy własności przedsiębiorstw. Oceny przedsiębiorstw prywatnych i publicznych zmieniały się naprzemiennie. W styczniu bardziej optymistyczne były oceny przedsiębiorstw publicznych, w lutym prywatnych. Obecnie wartości wskaźnika wynoszą odpowiednio: 5,4 i 0,5 pkt. W porównaniu z listopadem 2017 r. wartość wskaźnika dla sektora publicznego wzrosła o 16,5 pkt, a dla prywatnego obniżyła się o 4,2 pkt.

Zróżnicowanie ocen było widoczne także w zależności od: wielkości przedsiębiorstwa, rodzaju produkcji i miejsca prowadzenia działalności. W przekroju według wielkości przedsiębiorstwa wzrost wartości wskaźnika w ciągu kwartału (tj. względem listopada 2017 r.) odnotowano tylko w grupie przedsiębiorstw największych, zatrudniających ponad 500 pracowników; wyniósł on 24,8 pkt. Dla tej grupy wskaźnik przyjął też najwyższą wartość, 12,7 pkt. W pozostałych grupach koniunktura pogorszyła się. Największy spadek wartości wskaźnika, o 10 pkt, odnotowano w grupie przedsiębiorstw zatrudniających od 51 do 250 pracowników. Najmniejszy spadek wartości wskaźnika, o 0,5 pkt, zanotowano dla przedsiębiorstw najmniejszych, zatrudniających do 50 pracowników. Najniższą wartość w lutym, -3,2 pkt, wskaźnik przyjął dla firm zatrudniających od 251 do 500 pracowników.

Z kolei w przekroju według głównych grup produktowych poprawę koniunktury w skali kwartału odnotowano tylko w przedsiębiorstwach produkujących dobra inwestycyjne. Przyrost wartości wskaźnika w tej grupie wyniósł 4,6 pkt, z poziomu 7,7 do 12,3 pkt. W pozostałych grupach miało koniunktura pogorszyła się; najbardziej w produkcji dóbr konsumpcyjnych trwałego użytku. Wskaźnik IRGIND dla tej grupy zmniejszył swoją wartość o 8,4 pkt. W lutym najwyższą wartość, 12,3 pkt, odnotowano dla produkcji dóbr inwestycyjnych, a najniższą, -15,7 pkt, dla produkcji trwałych dóbr konsumpcyjnych.

Zmiany koniunktury w przekroju regionalnym cechowała większa zmienność. W porównaniu z listopadem 2017 r. koniunktura pogorszyła się w pięciu makroregionach: południowym, południowozachodnim, północnym, centralnym i mazowieckim. W pozostałych odnotowano poprawę koniunktury. Największy spadek wartości wskaźnika koniunktury, o 17,5 pkt, odnotowano dla województwa mazowieckiego. Najwyższą wartość, 10,5 pkt, wskaźnik przyjął dla makroregionu północnozachodniego, a najniższą, -14,3 pkt, dla województwa mazowieckiego.

3. Podobnie jak w poprzednich badaniach odpowiedzi na poszczególne pytania ankiety, dotyczące zarówno stanu bieżącego jak i przyszłego, były zróżnicowane. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość produkcji w styczniu zmalała o 3,9 pkt, a w lutym wzrosła o 8,7 pkt. Wzrost w lutym odnotowały tylko firmy prywatne. W porównaniu z listopadem 2017 r. wartość salda zmniejszyła się o 8,1 pkt. W skali roku odnotowano wzrost wartości salda o 13,3 pkt. Wartość salda jest większa od jego długookresowej średniej, jednak w przebiegu składowej cyklicznej widoczne jest zahamowanie tendencji wzrostowej. Przewidywania co do przyszłych zmian wielkości produkcji zarówno w styczniu jak i lutym przedsiębiorstw prywatnych były optymistyczne, zaś publicznych pesymistyczne.

Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zamówień ogółem spadła w styczniu o 6,7 pkt, w lutym wzrosła o 0,2 pkt. Lutowy wzrost odnotowały tylko firmy prywatne. Od listopada wartość salda zmniejszyła się o 15,1 pkt. Jest jednak wyższa od wartości z lutego 2017 roku o 6,9 pkt. Saldo ma wartość ujemną, -9,1 pkt. W przebiegu składowej cyklicznej widoczna jest tendencja spadkowa. Przewidywania w styczniu były pesymistyczne, w lutym optymistyczne. Podobne zmiany odnotowano w odniesieniu do zamówień eksportowych. Styczniowy spadek wartości salda wyniósł 1,0 pkt, w lutym zanotowano wzrost wartości salda o 1,5 pkt. Wzrost wartości salda w lutym odnotowały tylko firmy prywatne. W ciągu trzech miesięcy saldo zmniejszyło swoją wartość o 6,5 pkt, do poziomu -9,7 pkt. Zmiana w skali roku wyniosła zaś -4,6 pkt. W przebiegu składowej cyklicznej widoczna jest stabilizacja na poziomie niższym od wieloletniej średniej.

Wartość salda odpowiedzi na pytanie o poziom zapasów wzrosła w styczniu o 3,6 pkt i spadła w lutym o 1,8 pkt. Obecnie wynosi 0,2 pkt. W porównaniu z listopadem 2017 r. jest wyższa o 4,0 pkt, w ciągu roku zaś zmniejszyła się o 1,2 pkt. Saldo przewidywań przyjmuje wartości ujemne. W przebiegu składowej cyklicznej utrzymuje się tendencja wzrostowa. Przedsiębiorstwa spodziewają się wzrostu zapasów w nadchodzącym okresie.

Wartość salda odpowiedzi na pytanie o ceny wyrobów gotowych w styczniu spadła o 0,5 pkt, a w lutym wzrosła o 4,1 pkt do wysokości 10,3 pkt. Obecna wartość salda jest wyższa o 6,4 pkt od wartości z listopada 2017 r. W skali roku wartość salda wzrosła o 1,6 pkt. W przebiegu linii trendu utrzymuje się tendencja spadkowa. Tylko firmy prywatne spodziewają się dalszego wzrostu cen w kolejnych miesiącach.

Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zatrudnienia zmniejszyła się w styczniu o 4,4 punktu, w lutym zaś wzrosła o 8,4 pkt. Jest wyższa niż w listopadzie 2017 r. o 2,3 pkt, a od wartości z lutego 2017 roku o 0,8 pkt. Widoczna w przebiegu składowej cyklicznej tendencja spadkowa utrzymuje się. Ankietowani producenci w styczniu przewidywali wzrost zatrudnienia w kolejnych miesiącach, w lutym zaś jego spadku.

Sytuacja finansowa przedsiębiorstw przemysłowych w styczniu pogorszyła się, w lutym natomiast odnotowano jej poprawę. Od listopada wartość salda obniżyła się o 7,0 pkt, w ciągu roku zaś saldo zwiększyło wartość o 9,6 pkt. W przebiegu składowej cyklicznej utrzymuje się tendencja spadkowa. Przewidywania przedsiębiorstw są optymistyczne.

Oceny ogólnej kondycji gospodarki polskiej w ciągu kwartału pogorszyły się – wartość salda odpowiedzi na to pytanie ankiety zmniejszyła się od listopada o 2,8 pkt. Jest jednak wyższa od wartości sprzed roku o 24,4 pkt. Przewidywania przedsiębiorstw na najbliższe miesiące są pesymistyczne. W przebiegu składowej cyklicznej utrzymuje się trend spadkowy.

W ciągu kwartału wartość salda odpowiedzi na pytanie o przeciętny koszt produkcji wzrosła o 3,9 pkt i wynosi 51,1 pkt. Jest wyższa od poziomu sprzed roku o 0,9 pkt. Przedsiębiorstwa przewidują spadek kosztów w kolejnym kwartale.

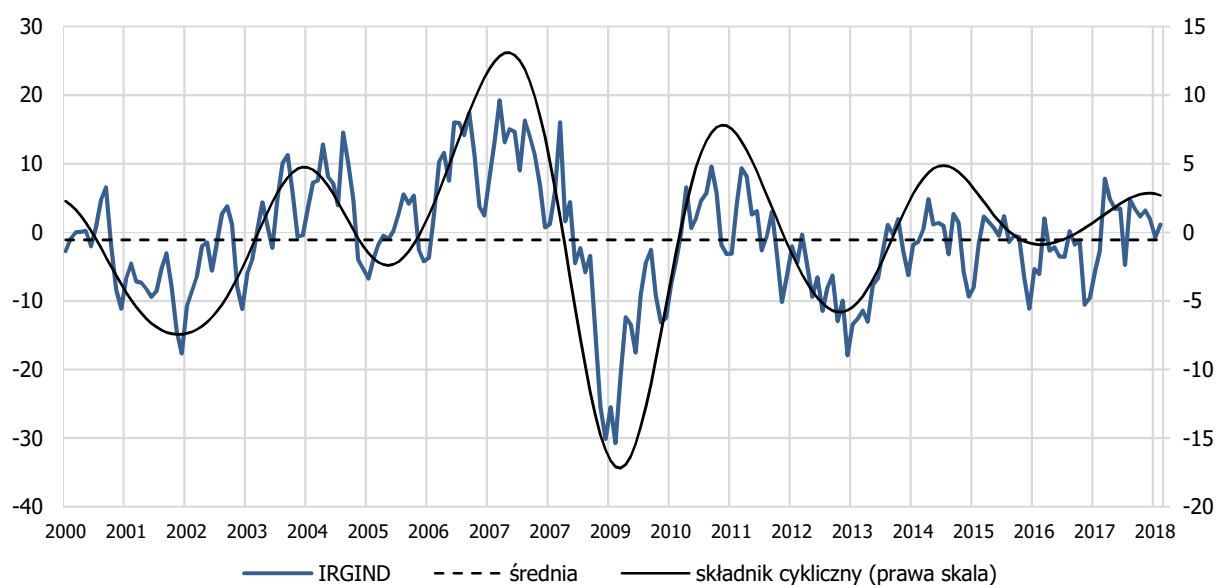
O 5,4 punktu procentowego zmniejszył się stopień wykorzystania mocy produkcyjnych. Obecnie wynosi on 70,3% i jest niższy od poziomu sprzed roku o 1,9 pkt proc. Przewidywany jest dalszy spadek stopnia wykorzystania mocy produkcyjnych.

W ciągu kwartału o 1,5 pkt zmniejszyła się wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość produkcji na eksport. Wynosi ona obecnie -1,5 pkt i jest wyższa od wartości sprzed roku o 1,1 pkt. Kwartalnemu spadkowi eksportu towarzyszy spadek konkurencyjności naszych towarów na rynkach zagranicznych oraz zmniejszenie się korzyści z eksportu w porównaniu do korzyści z produkcji na rynek krajowy. Prognozy na nadchodzący kwartał są pesymistyczne – tylko producenci z sektora publicznego spodziewają się niewielkiego wzrostu eksportu. Są natomiast zgodni co dalszego spadku jego opłacalności i zmniejszaniu się konkurencyjności naszych towarów.

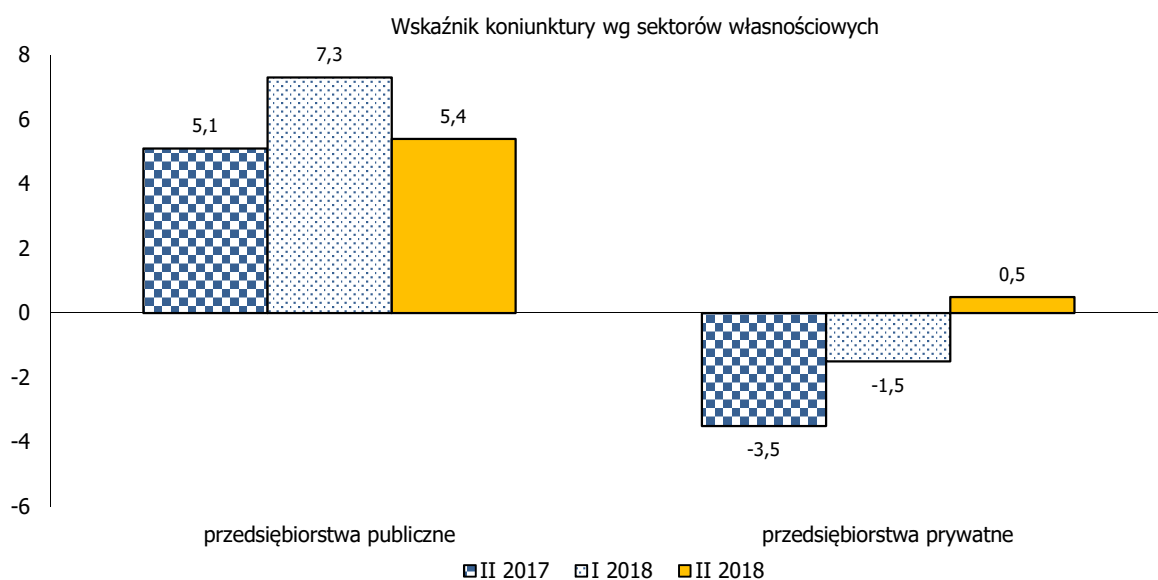
4. Odnotowano wzrost uciążliwości najbardziej dokuczliwych barier działalności gospodarczej. Na pierwszych trzech miejscach przedsiębiorstwa wymieniają: niedostateczny popyt (51,3% ankietowanych), podatki (45,1%) i niestabilne przepisy prawne (41,9%). W dalszym ciągu narastają problemy ze znalezieniem wykwalifikowanej siły roboczej; sygnalizuje to już 39,5% ankietowanych przedsiębiorstw (wzrost w ciągu kwartału o 2,5 pkt proc., a w skali roku o 11,3 pkt proc.).

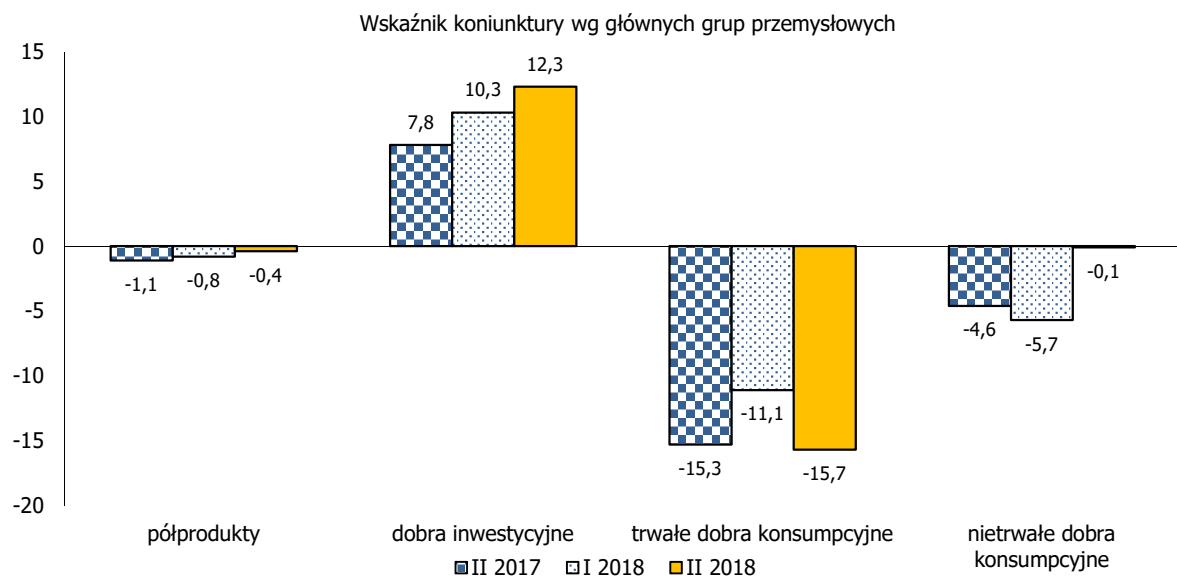
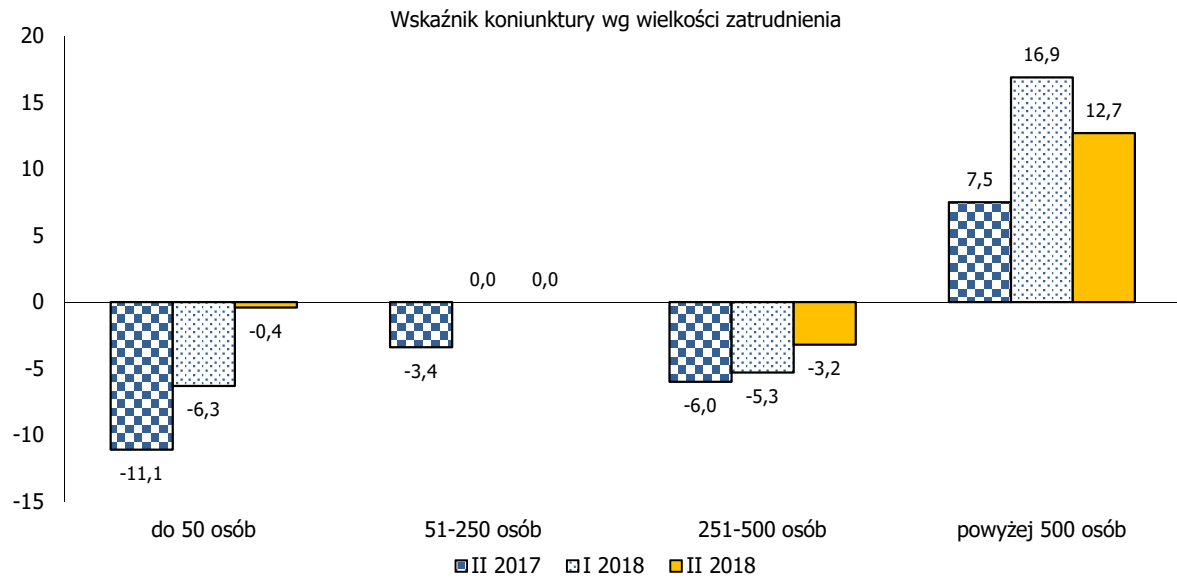
2. Wyniki szczegółowe

WSKAŹNIK KONIUNKTURY

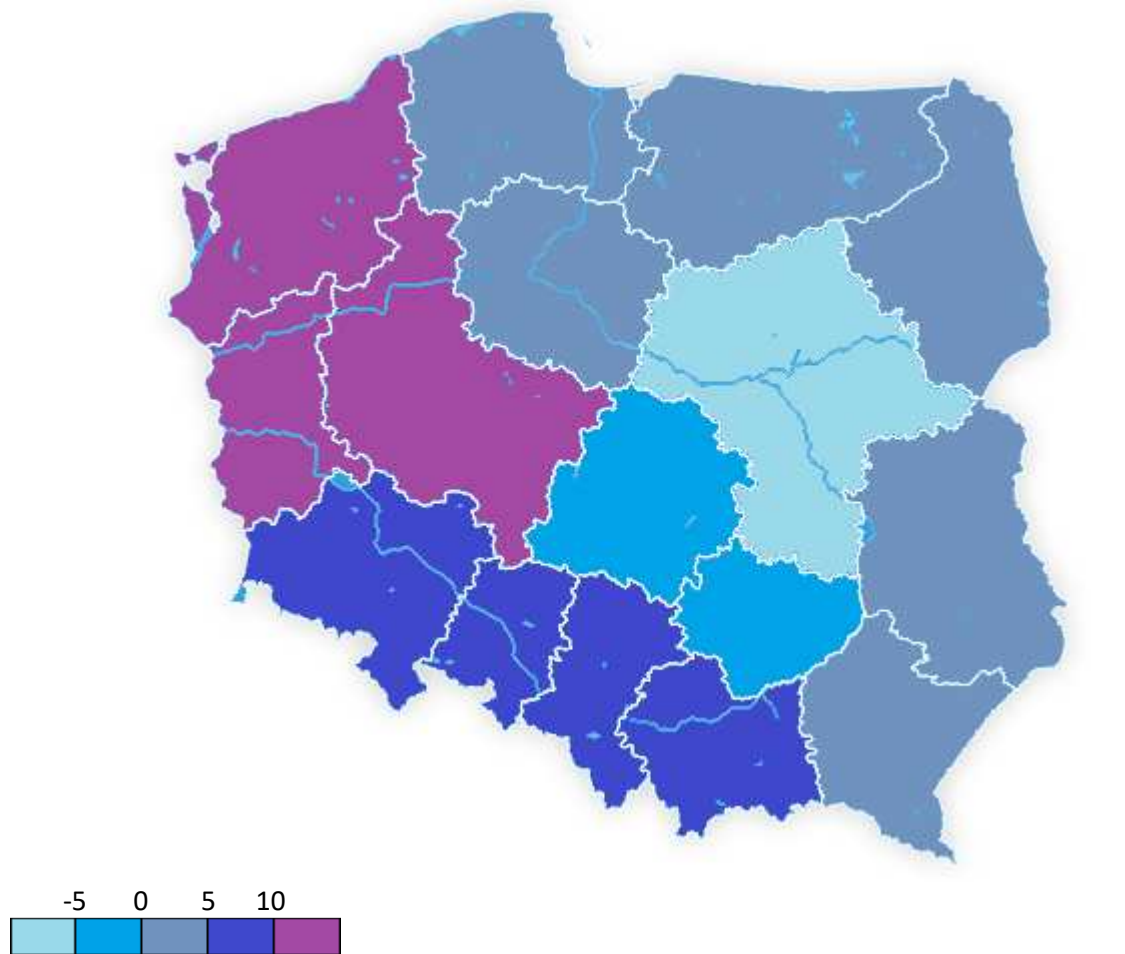

składowe salda	II'17	X'17	XI'17	XII'17	I'18	II'18
1. wielkość produkcji – przewidywania	9,1	2,2	-0,2	6,5	9,0	12,8
2. wielkość zamówień – stan	-16,0	2,6	6,0	-2,6	-9,3	-9,1
3. zapasy - stan	1,4	-2,2	-3,8	-1,6	2,0	0,2
wskaźnik koniunktury (IRGIND): (1.+2.-3.)/3	-2,7	2,3	3,2	1,8	-0,7	1,2

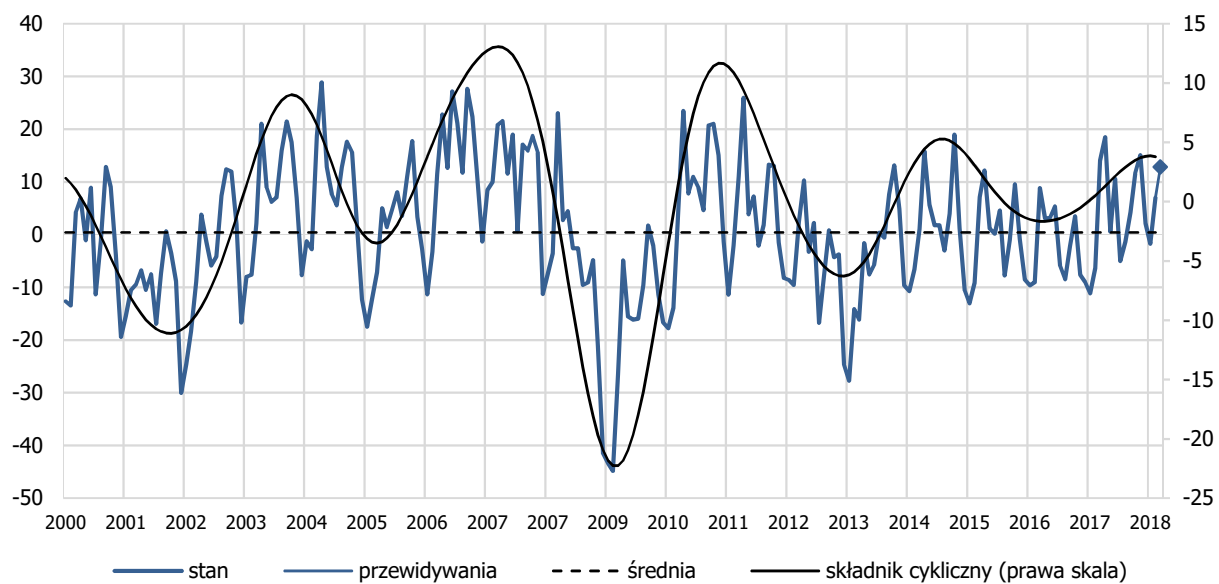

Wskaźnik koniunktury wg makroregionów

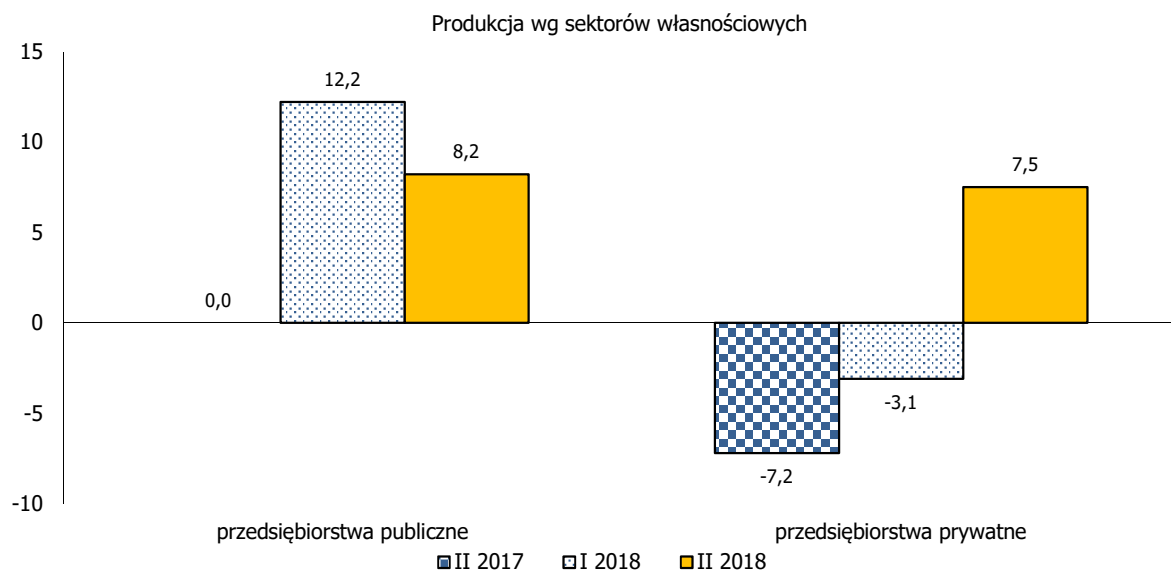

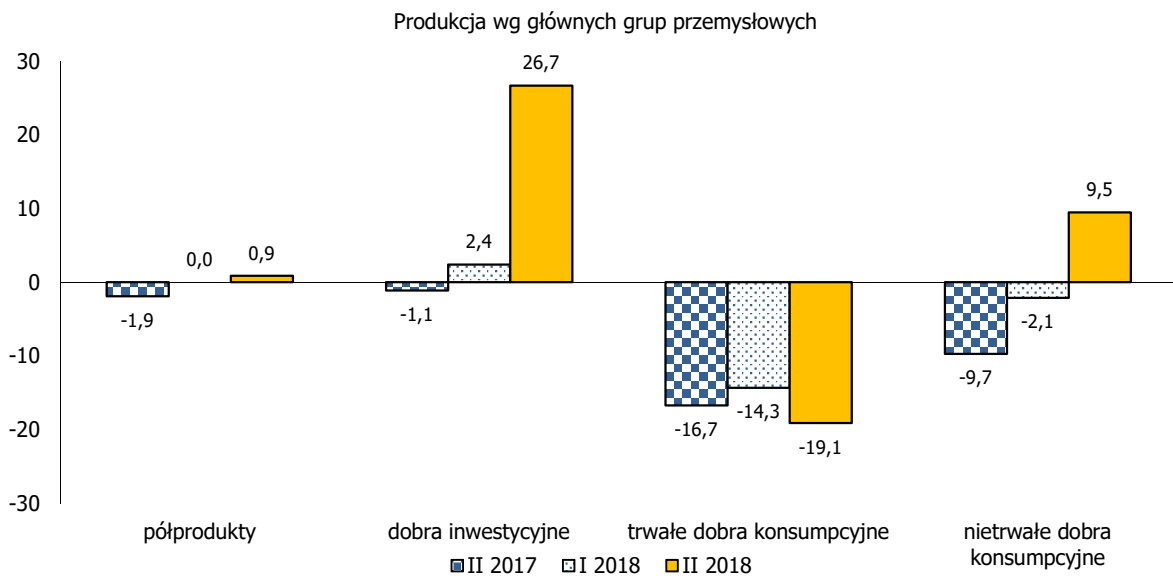
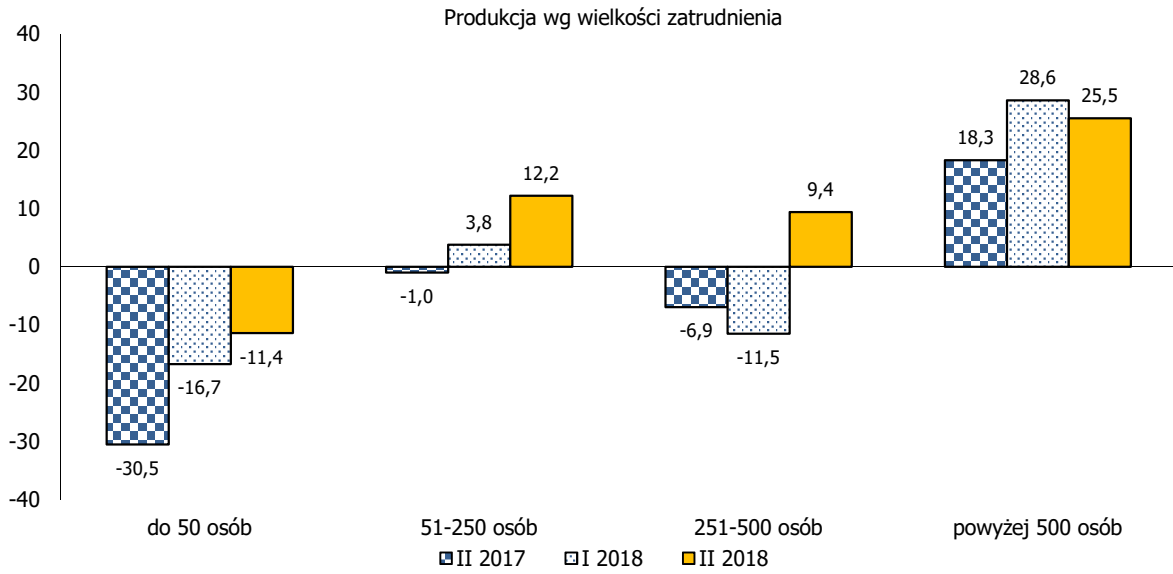
	II'17	I'18	II'18
Południowy (województwa: małopolskie i śląskie)	-5,7	4,4	5,0
Północno-zachodni (województwa: lubuskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie)	-0,2	2,9	10,5
Południowo-zachodni (województwa: dolnośląskie i opolskie)	6,9	-2,3	5,3
Północny (województwa: kujawsko-pomorskie, pomorskie i warmińsko-mazurskie)	-2,5	2,8	2,3
Centralny (województwa: łódzkie i świętokrzyskie)	1,3	-12,2	-5,8
Wschodni (województwa: lubelskie, podkarpackie i podlaskie)	-1,2	0,5	0,4
Województwo mazowieckie	-22,7	-8,5	-14,3

PRODUKCJA

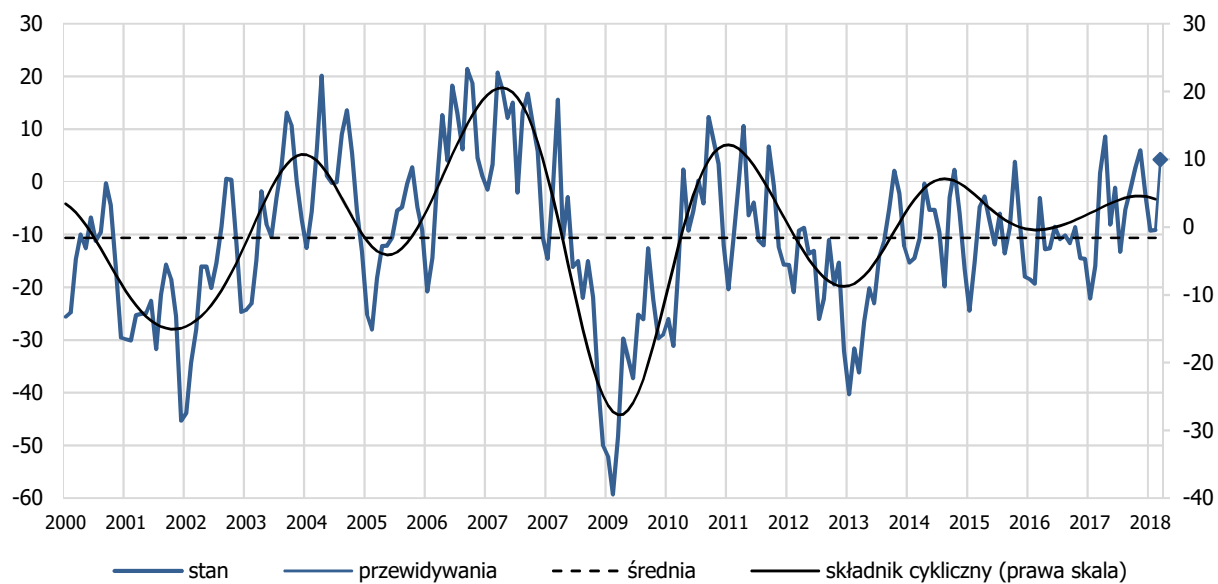

	II'17	XI'17	XII'17	I'18	II'18	przewidywania
wzrost	19,8	32,6	26,7	23,9	26,0	29,0
brak zmiany	54,2	49,8	48,7	50,4	55,0	54,9
spadek	26,1	17,6	24,6	25,6	19,0	16,1
saldo (1.-3.)	-6,3	15,1	2,2	-1,7	7,0	12,8

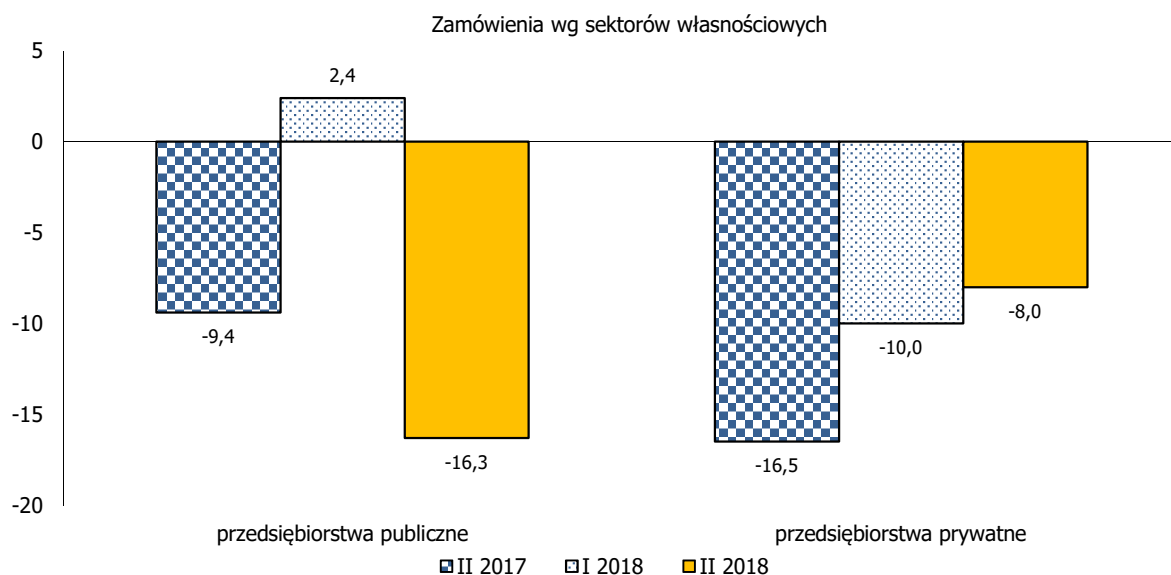

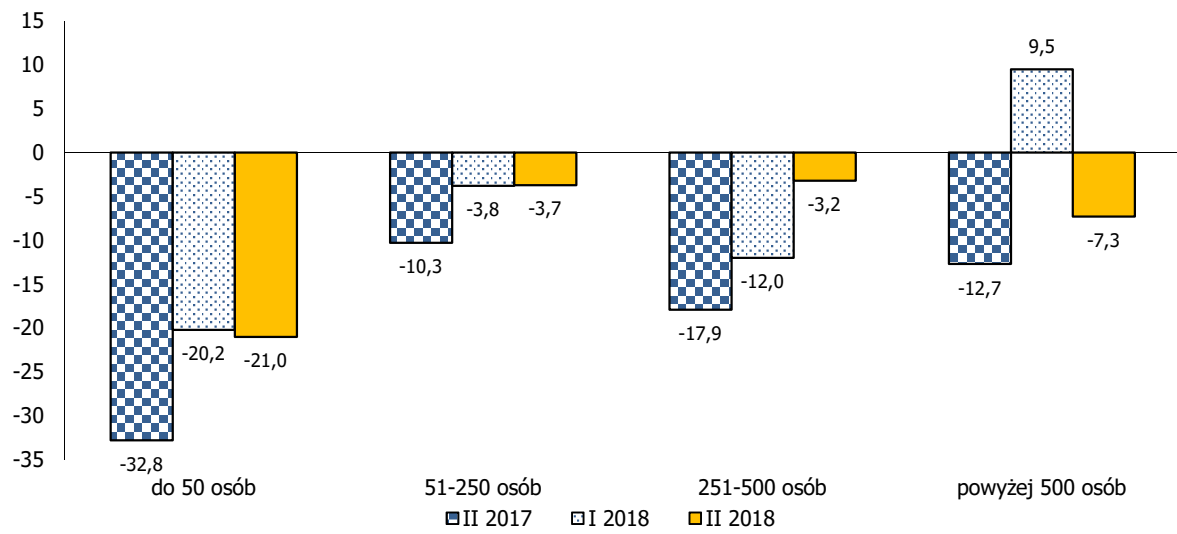
ZAMÓWIENIA OGÓŁEM

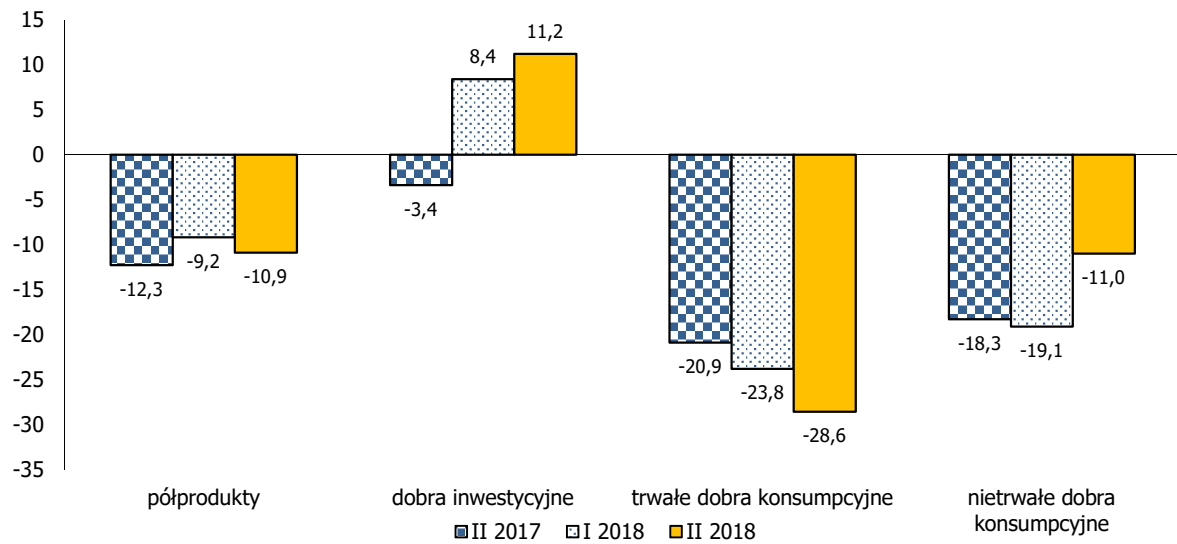
	II'17	XI'17	XII'17	I'18	II'18	przewidywania
wzrost	17,0	26,1	25,0	21,8	17,4	25,8
brak zmiany	50,1	53,7	47,4	47,2	56,0	52,6
spadek	32,9	20,1	27,6	31,0	26,6	21,6
saldo (1.-3.)	-16,0	6,0	-2,6	-9,3	-9,1	4,2

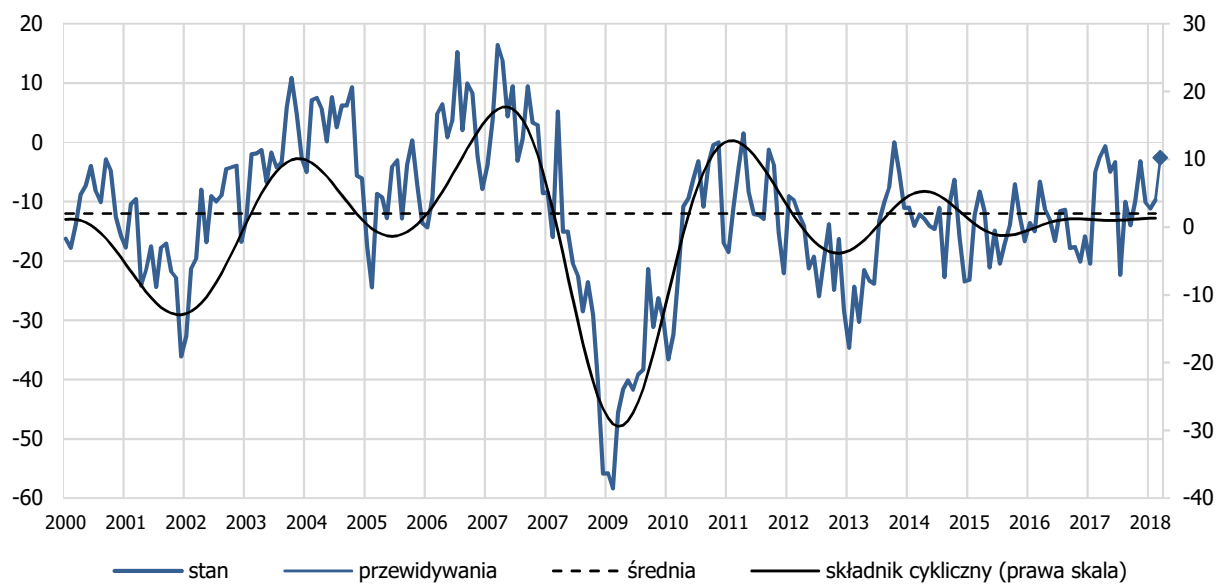
Zamówienia wg wielkości zatrudnienia

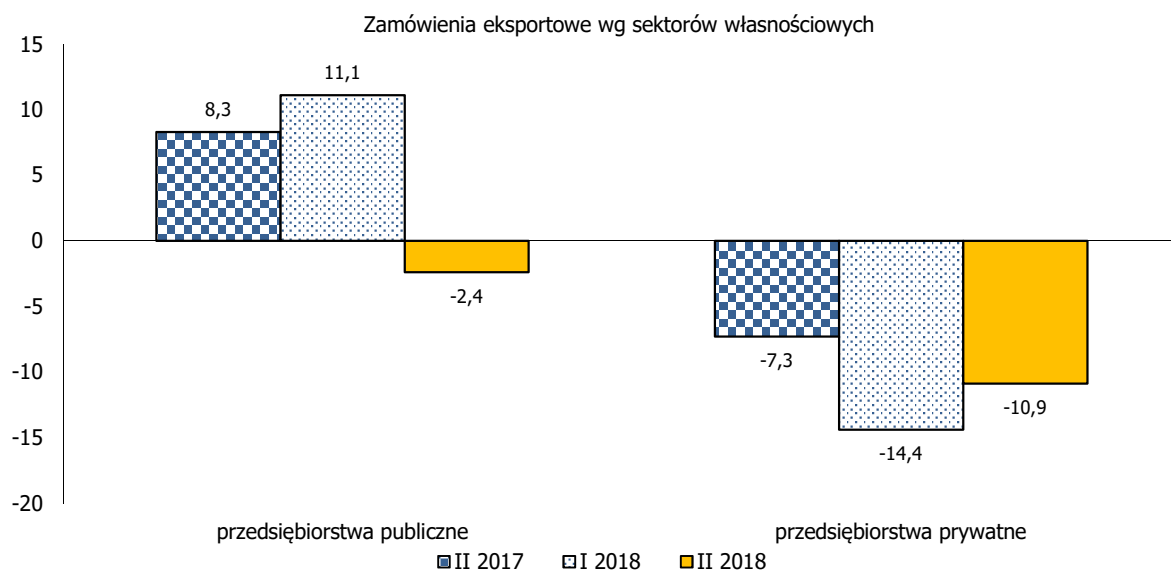
Zamówienia wg głównych grup przemysłowych

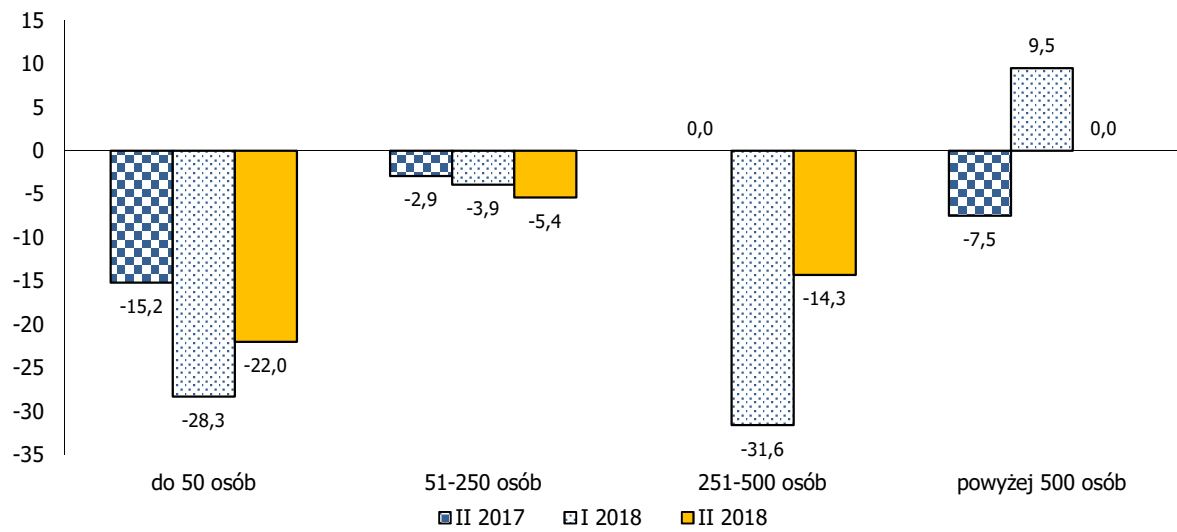
ZAMÓWIENIA EKSPORTOWE

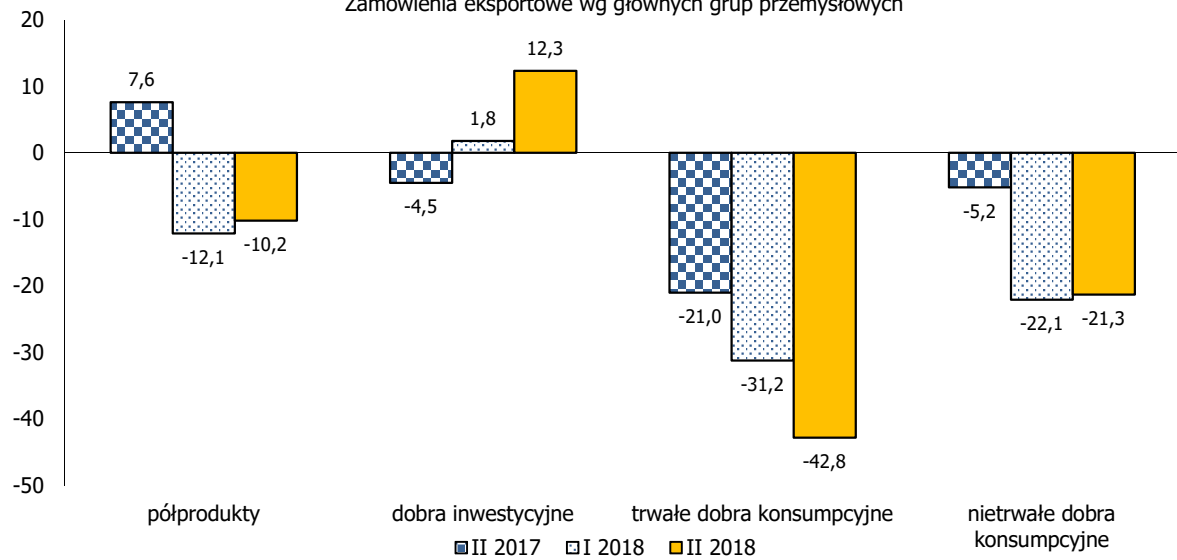
	II'17	XI'17	XII'17	I'18	II'18	przewidywania
wzrost	19,3	18,8	20,0	17,5	17,2	19,8
brak zmiany	56,3	59,1	49,8	53,8	55,8	57,8
spadek	24,4	22,0	30,2	28,7	26,9	22,4
nie dotyczy	42,6	48,6	50,2	54,2	51,0	47,9
saldo (1.-3.)	-5,1	-3,2	-10,2	-11,2	-9,7	-2,6

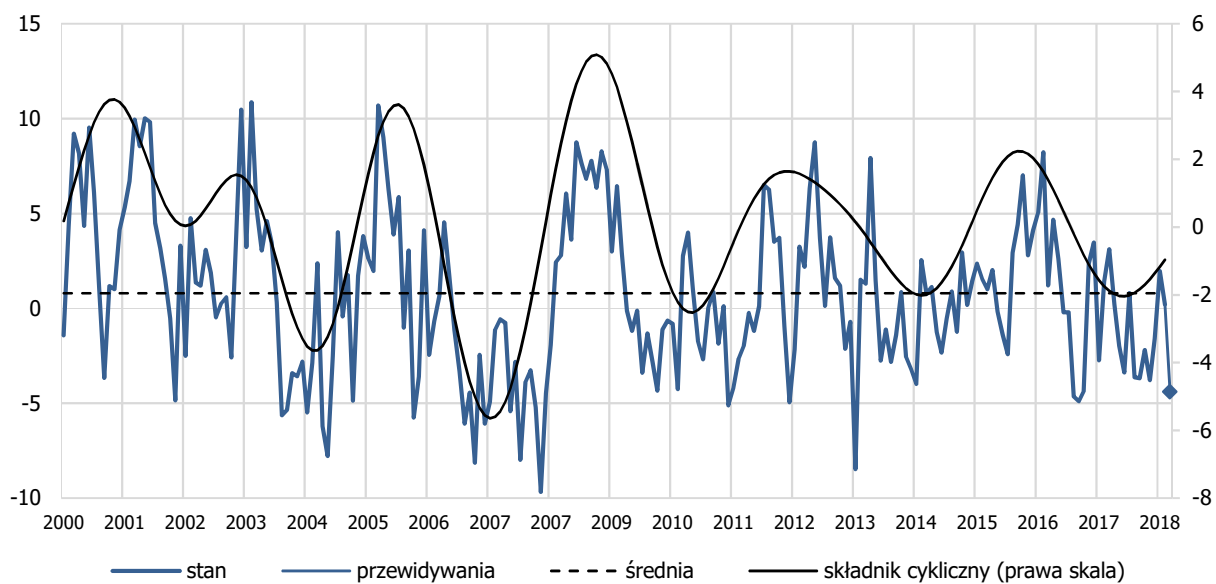
Zamówienia eksportowe wg wielkości zatrudnienia

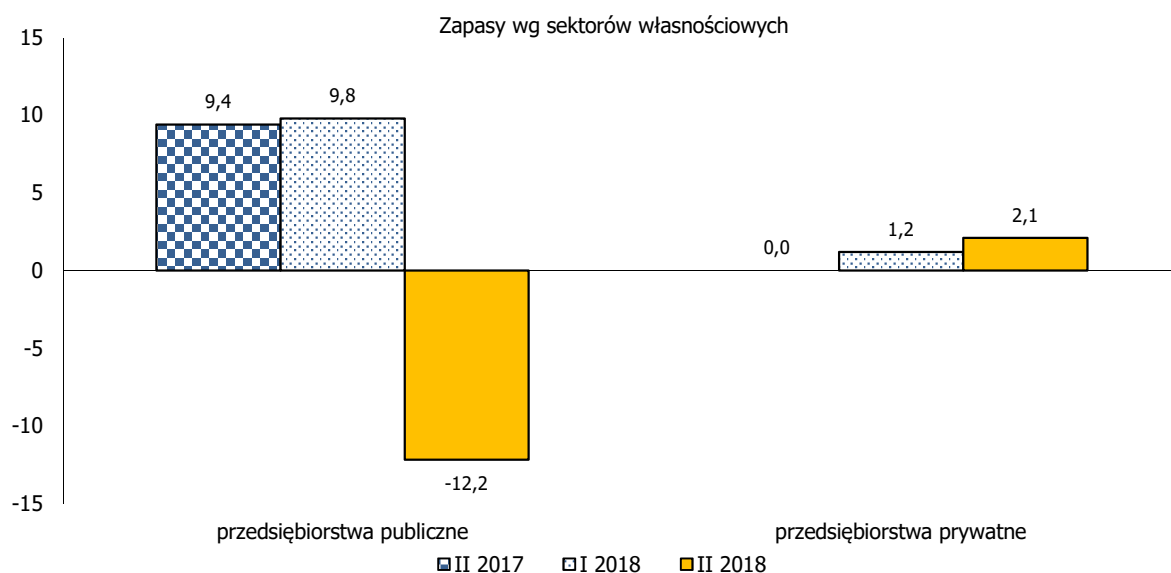
Zamówienia eksportowe wg głównych grup przemysłowych

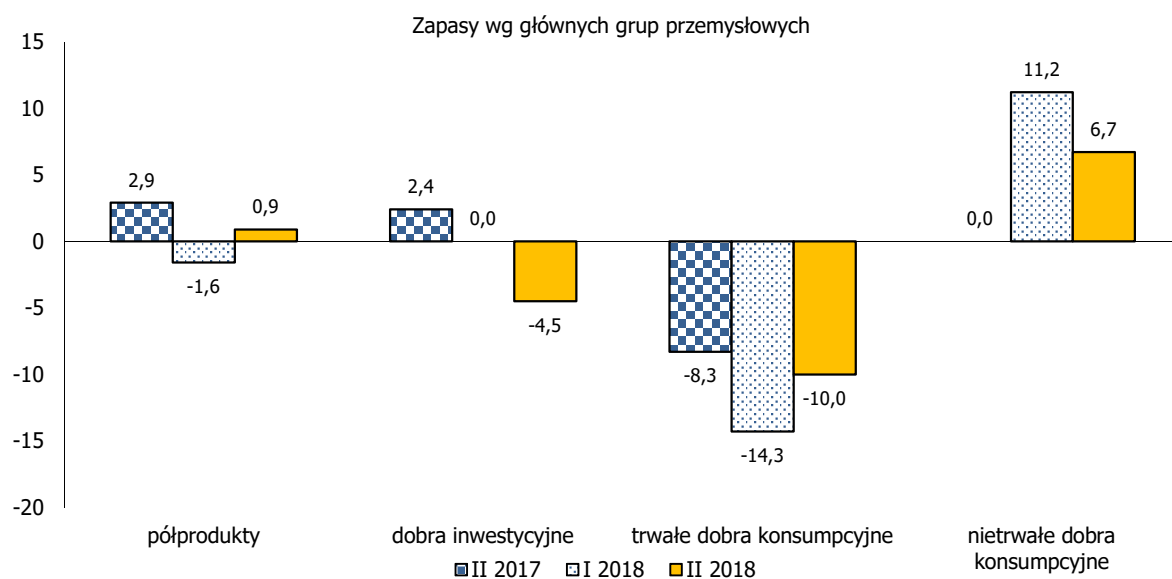
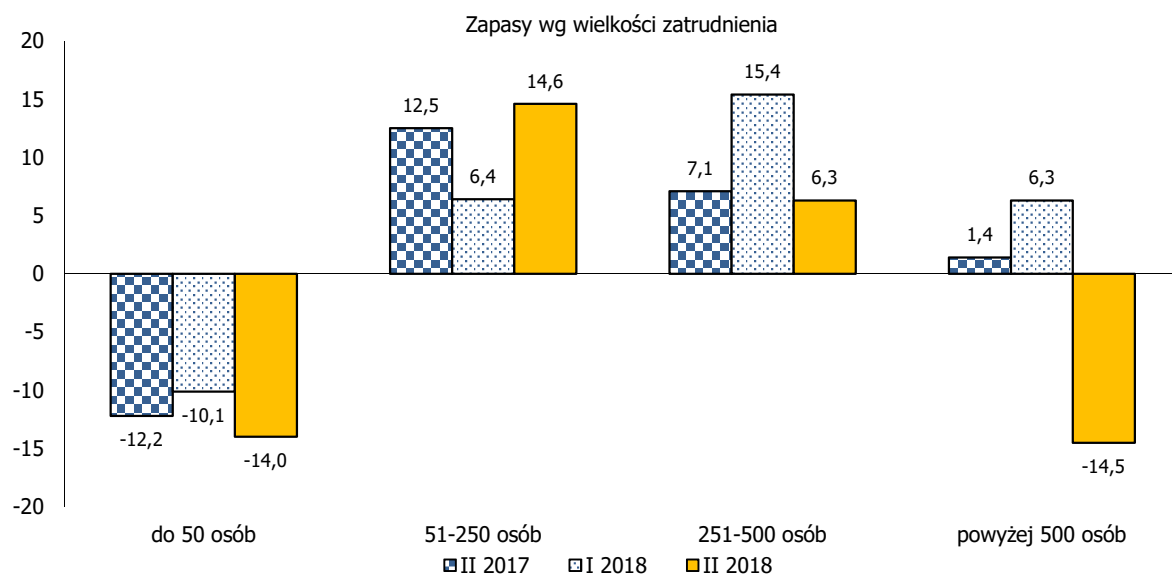

ZAPASY

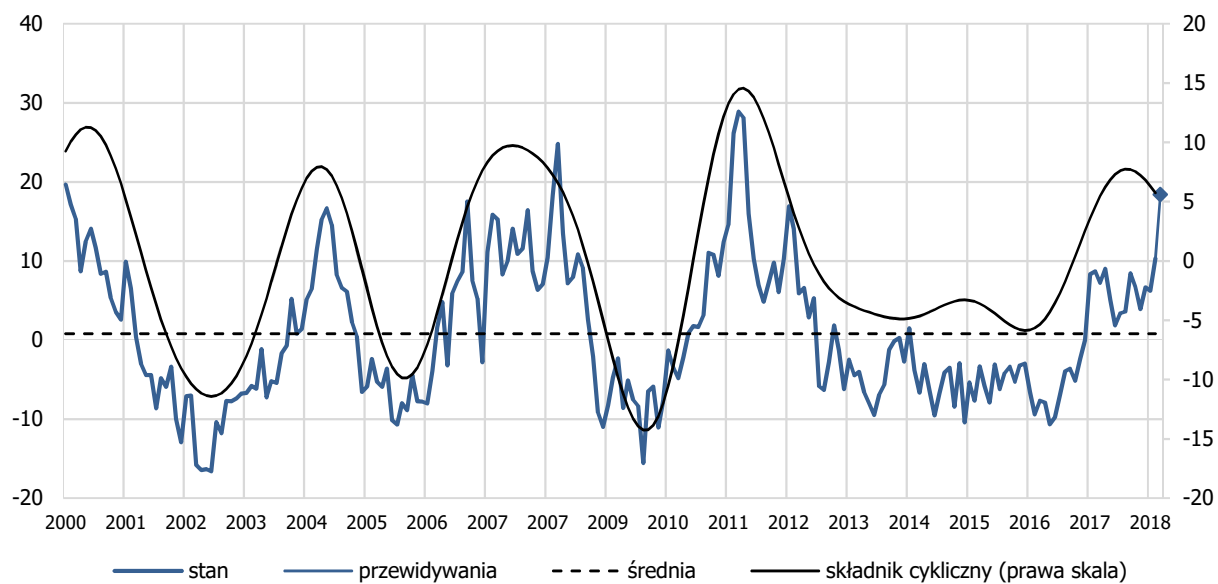

	II'17	XI'17	XII'17	I'18	II'18	przewidywania
wzrost	15,9	11,7	15,1	14,9	13,8	8,7
brak zmiany	69,6	72,7	68,2	72,2	72,6	78,2
spadek	14,5	15,5	16,7	12,9	13,6	13,1
saldo (1.-3.)	1,4	-3,8	-1,6	2,0	0,2	-4,4

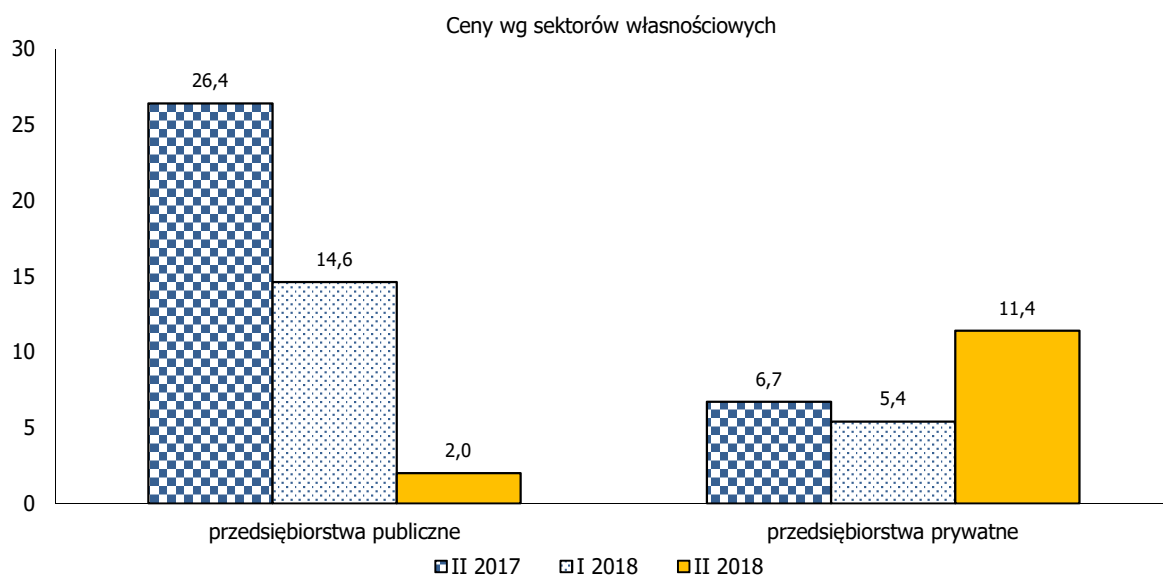

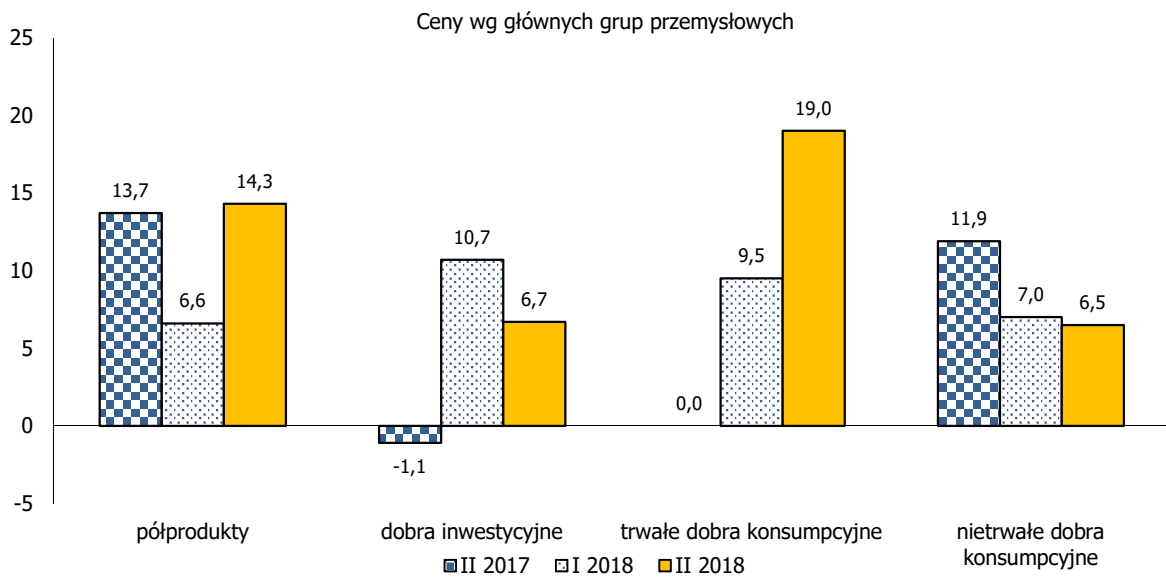
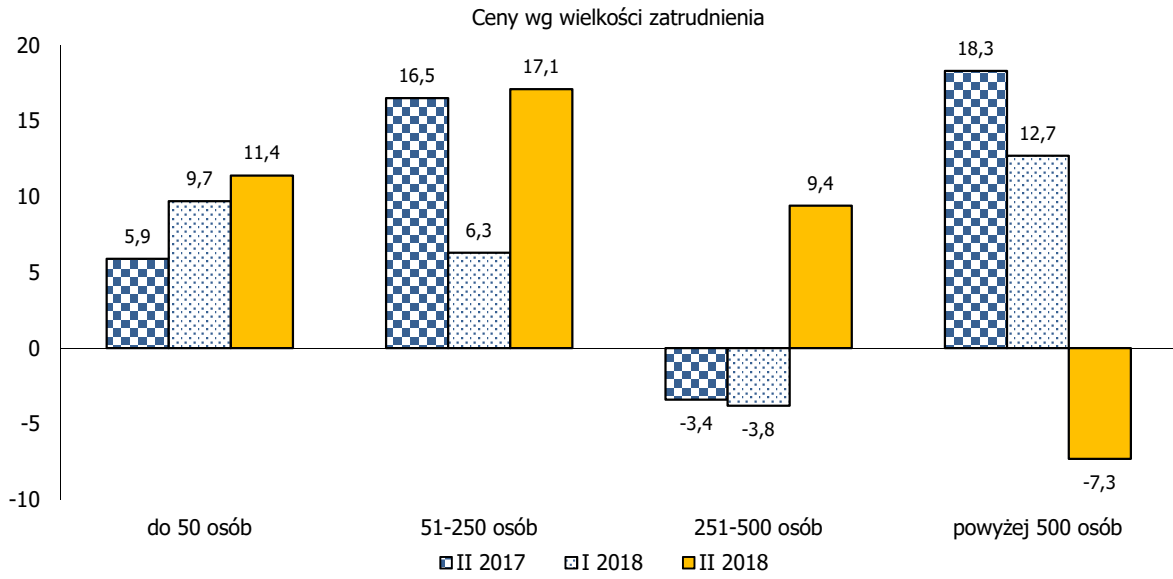

CENY

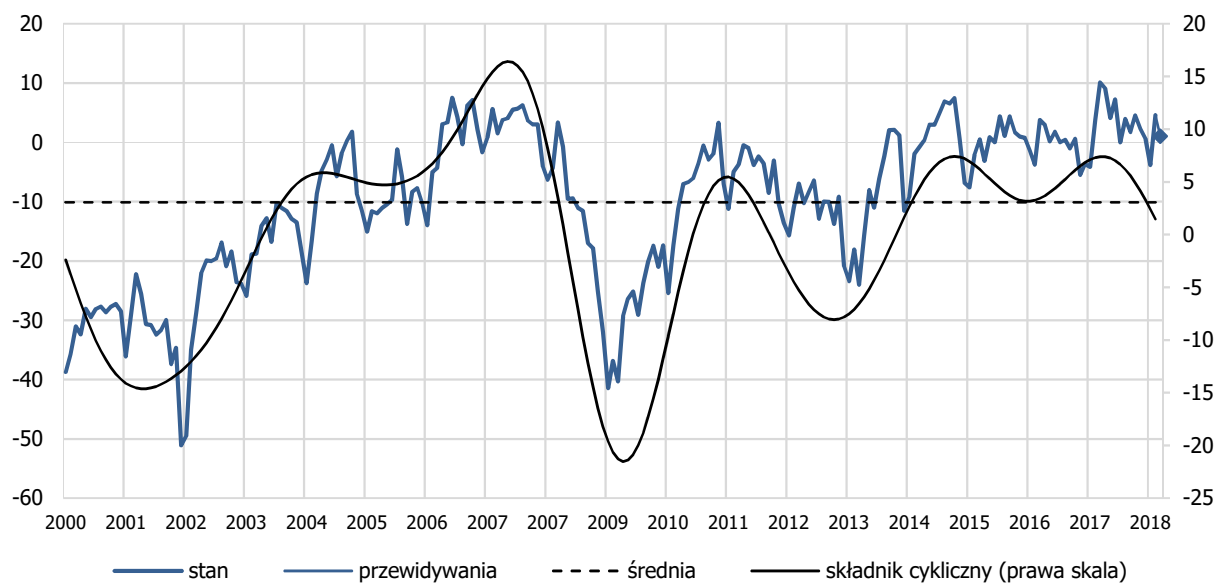

	II'17	XI'17	XII'17	I'18	II'18	przewidywania
wzrost	19,8	12,2	13,9	13,5	19,6	24,0
brak zmiany	69,1	79,5	78,8	79,2	71,1	70,5
spadek	11,1	8,3	7,3	7,3	9,3	5,6
saldo (1.-3.)	8,7	3,9	6,7	6,2	10,3	18,4

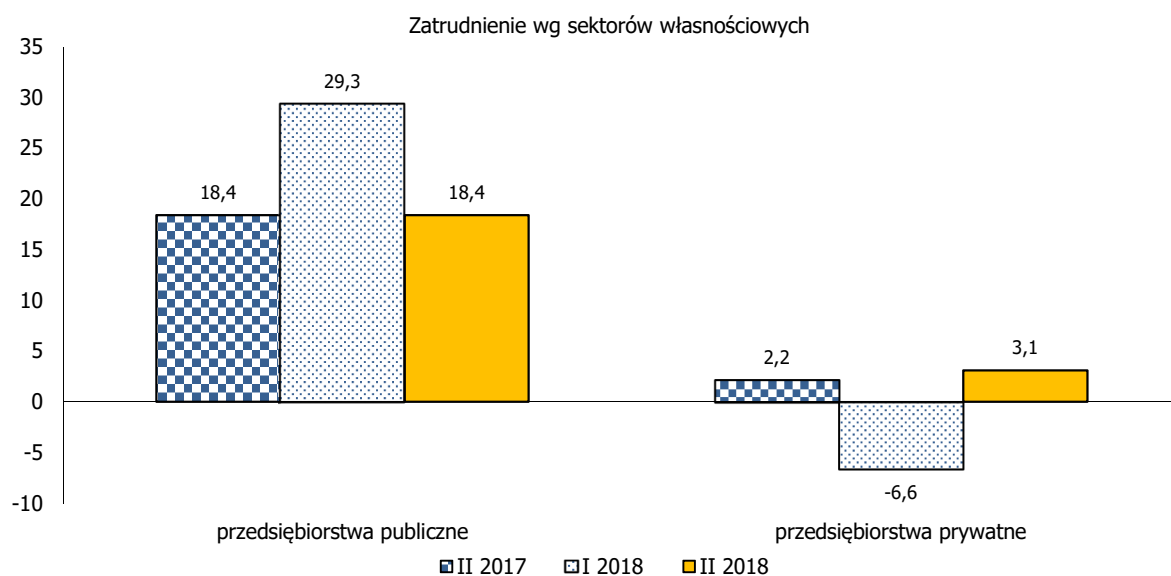

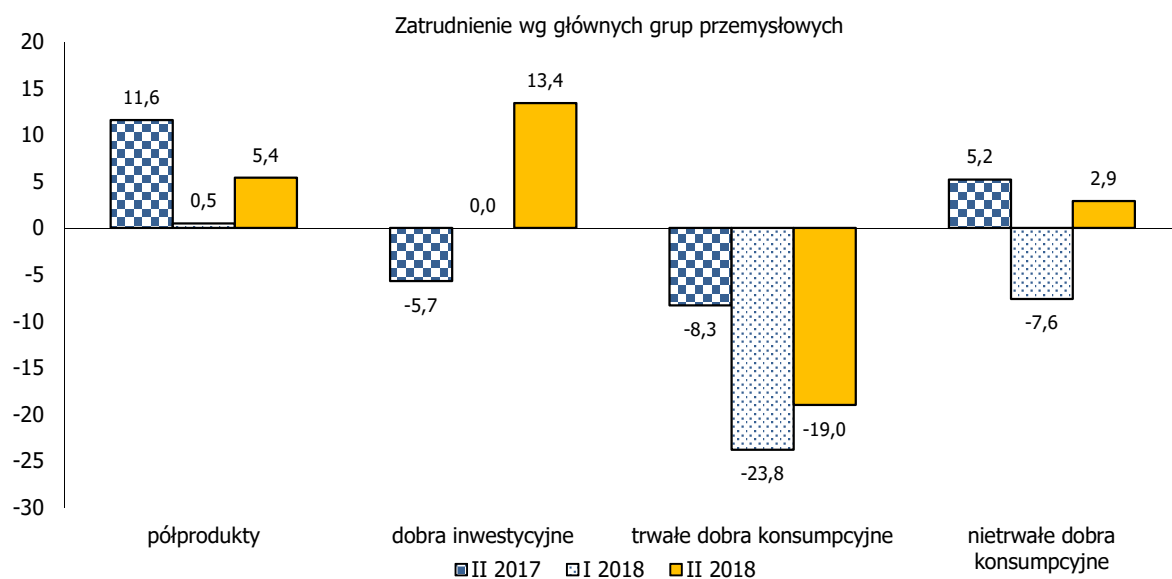
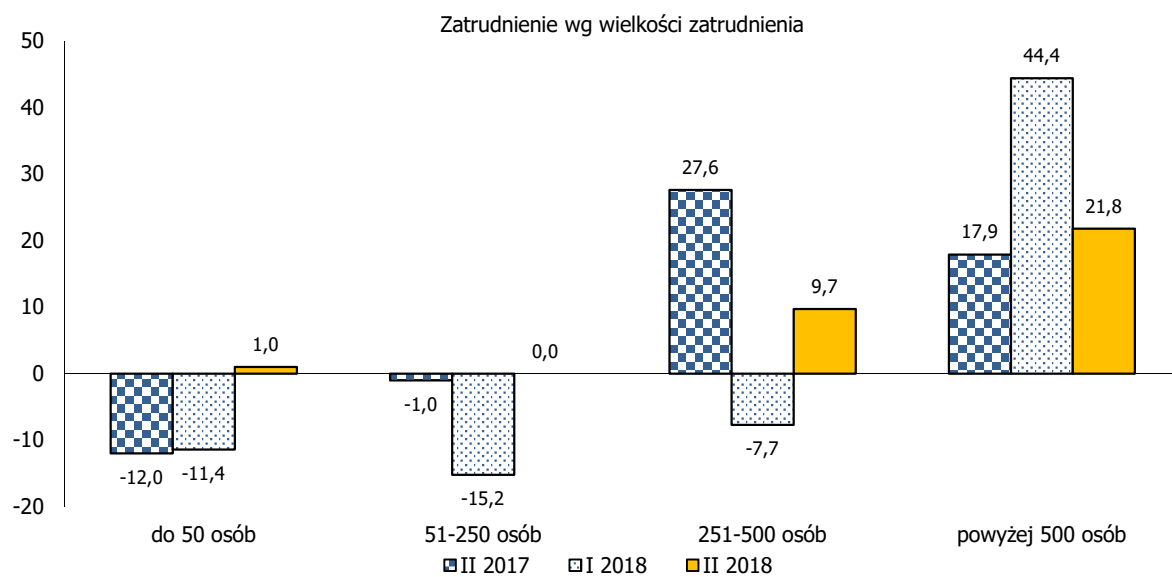

ZATRUDNIENIE

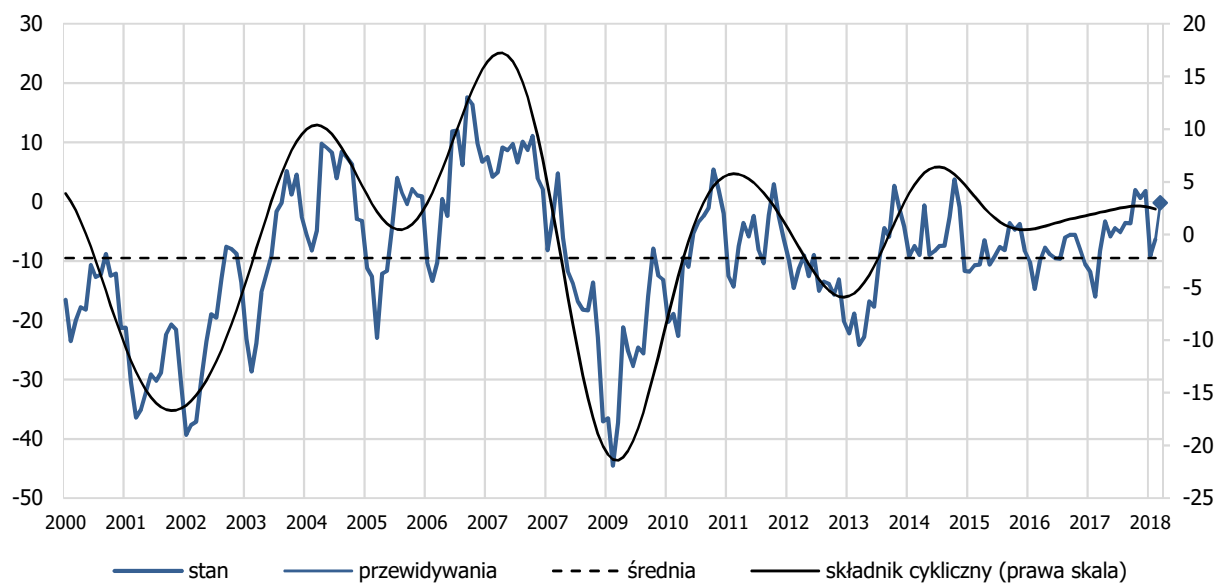

	II'17	XI'17	XII'17	I'18	II'18	przewidywania
wzrost	15,6	16,1	15,2	15,0	16,6	14,6
brak zmiany	72,7	70,0	70,3	66,2	71,3	71,9
spadek	11,8	13,8	14,6	18,8	12,1	13,5
saldo (1.-3.)	3,8	2,3	0,6	-3,8	4,6	1,0

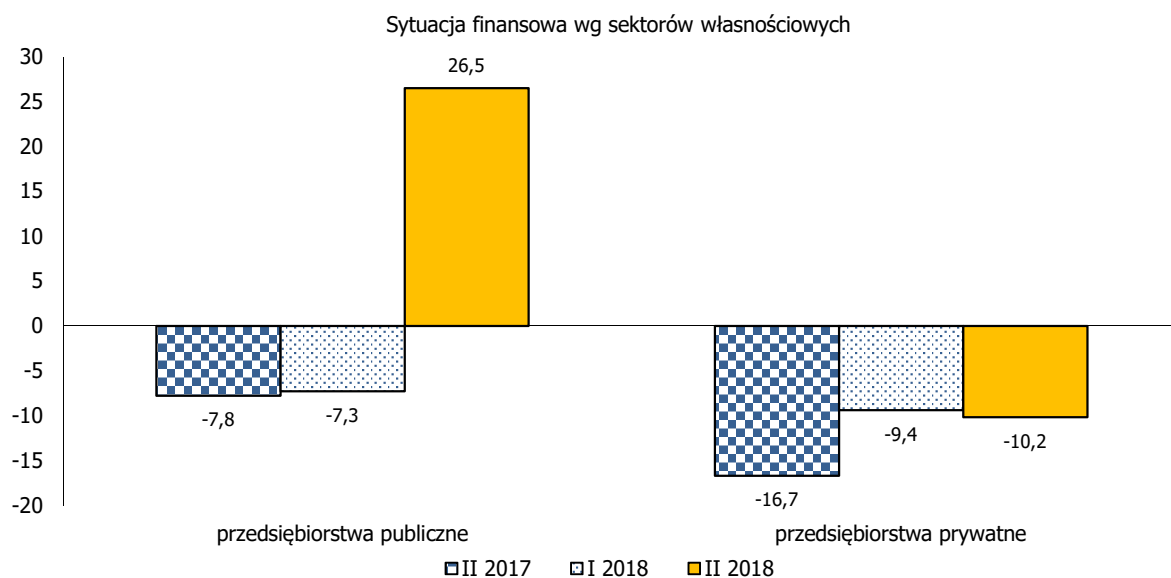

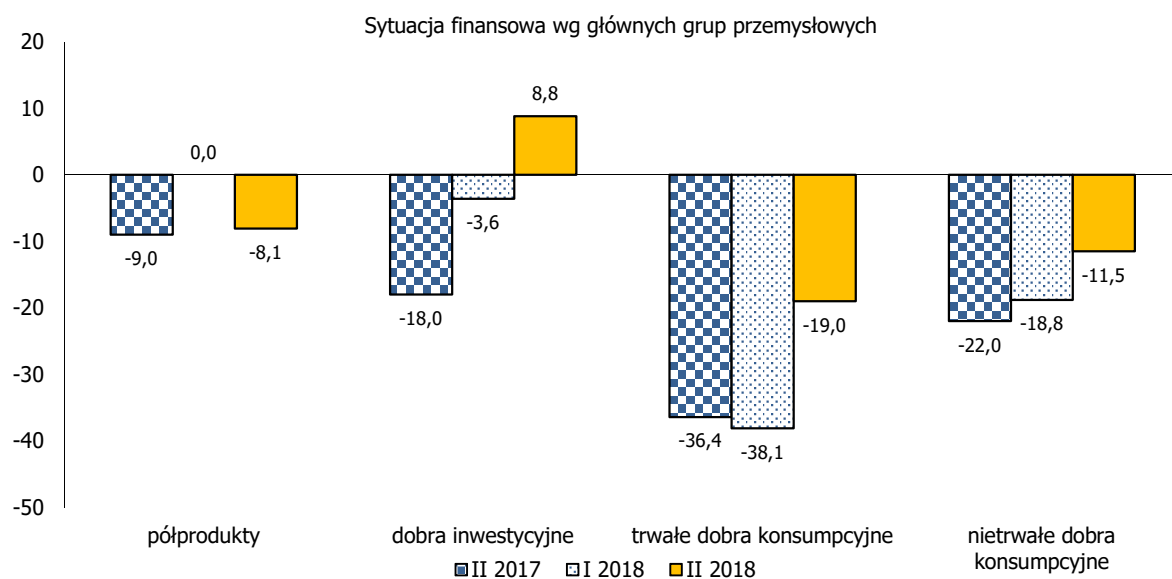
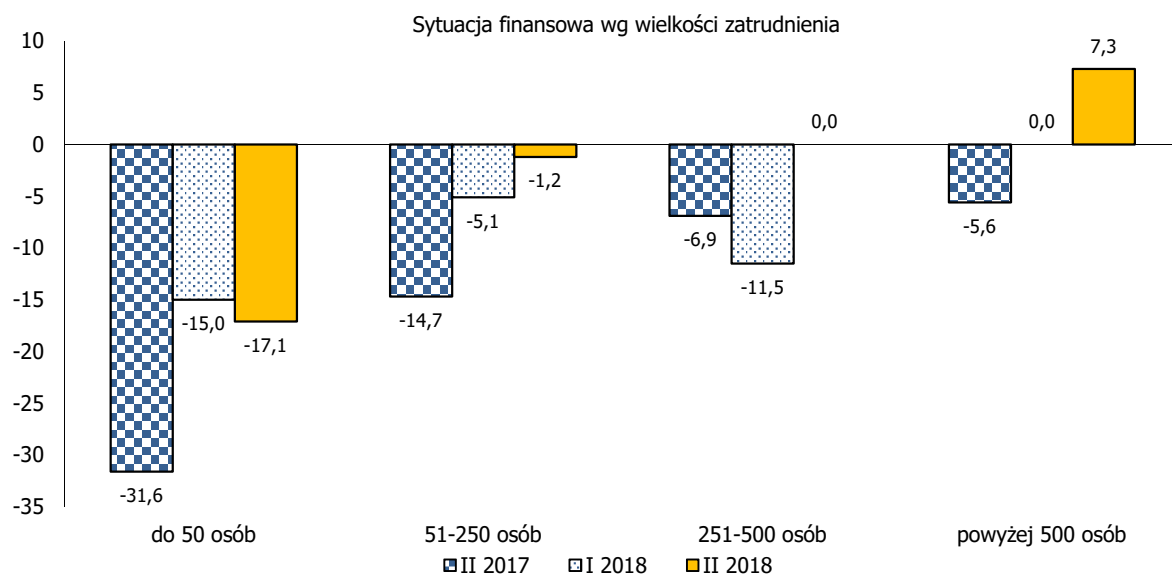

SYTUACJA FINANSOWA

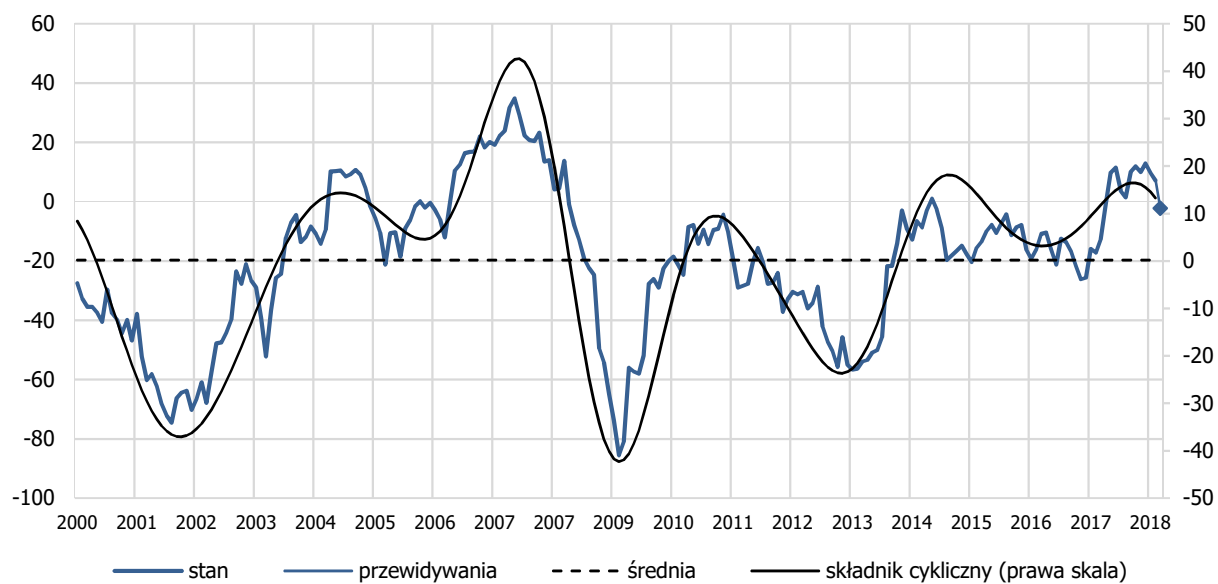

	II'17	XI'17	XII'17	I'18	II'18	przewidywania
poprawa	9,0	15,8	17,6	10,7	10,9	15,7
brak zmiany	66,0	69,0	66,6	69,4	71,8	68,4
pogorszenie	25,0	15,2	15,8	19,9	17,3	15,9
saldo (1.-3.)	-16,0	0,6	1,8	-9,2	-6,4	-0,2

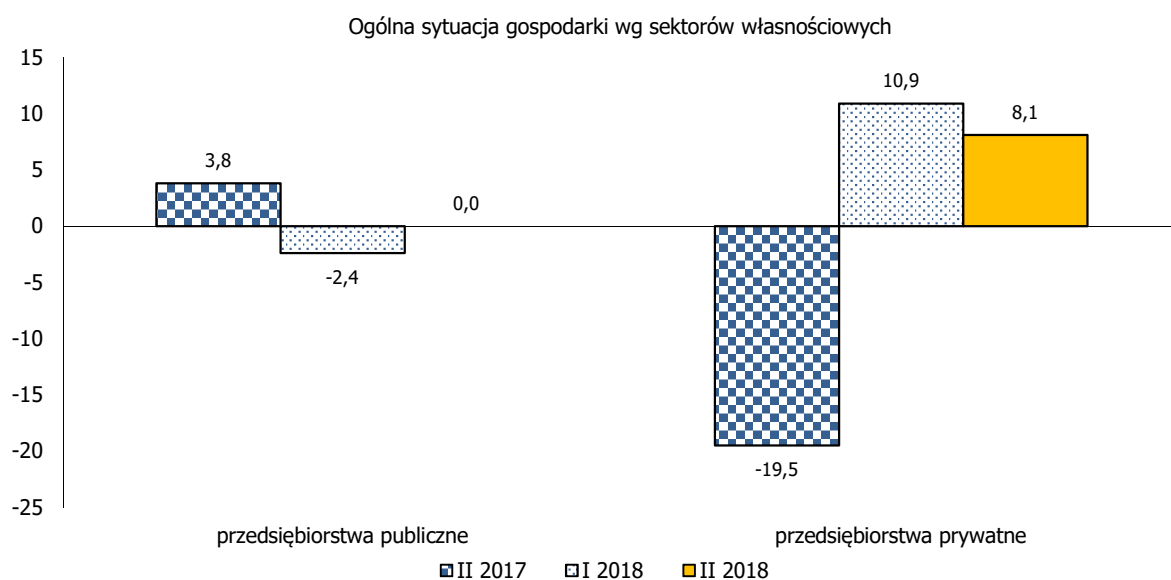

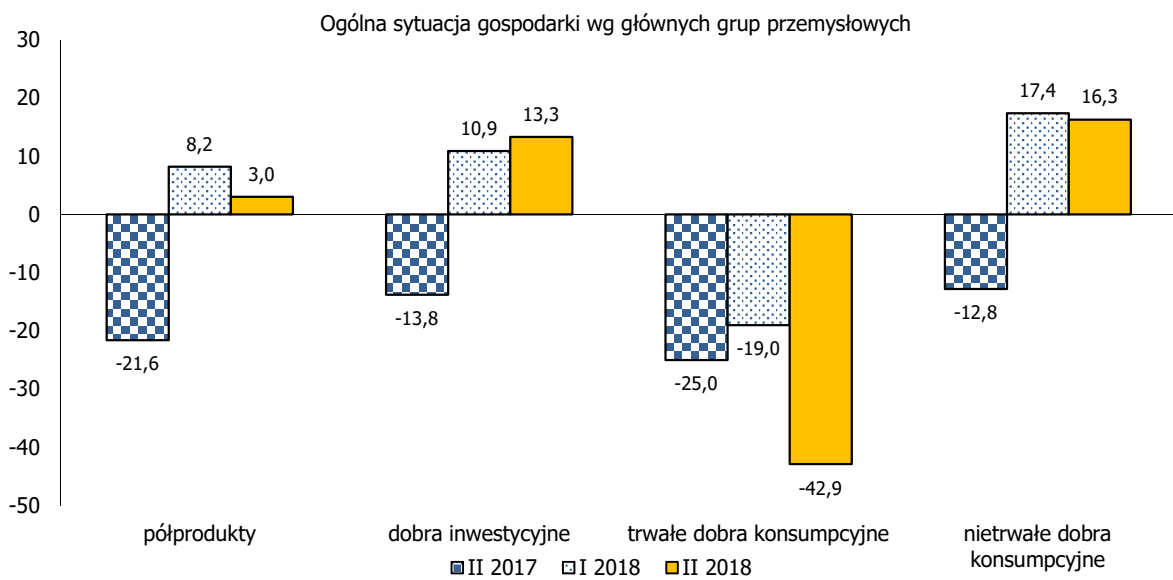
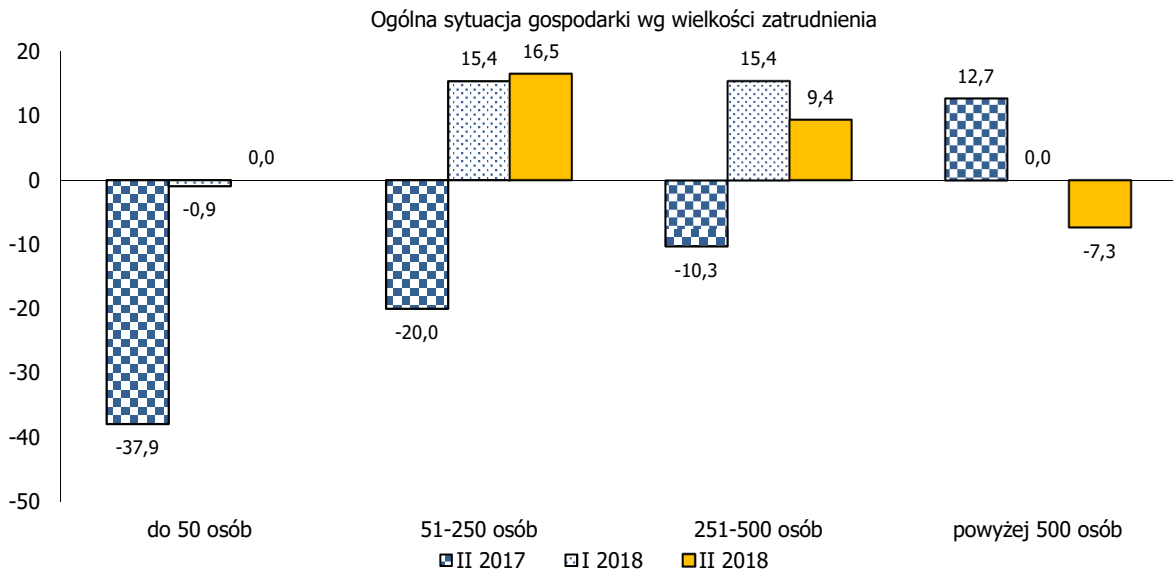

OGÓLNA SYTUACJA GOSPODARKI

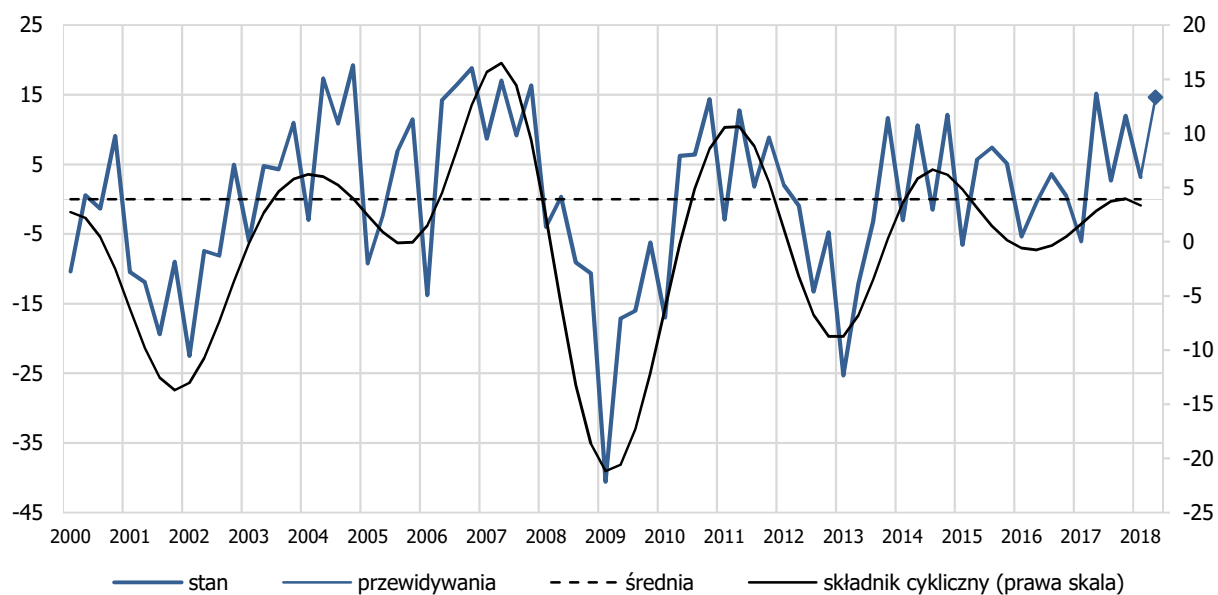

	II'17	XI'17	XII'17	I'18	II'18	przewidywania
poprawa	10,2	23,8	24,4	22,6	18,9	15,5
brak zmiany	62,3	62,5	64,0	64,4	69,3	66,6
pogorszenie	27,5	13,8	11,5	12,9	11,8	17,9
saldo (1.-3.)	-17,2	10,0	12,9	9,7	7,2	-2,3

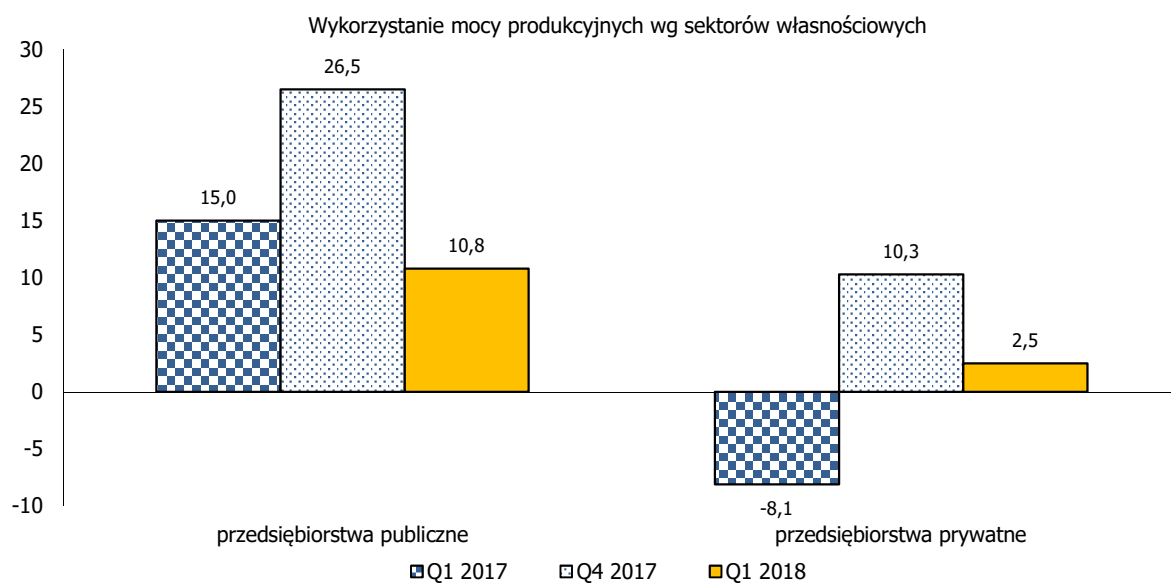

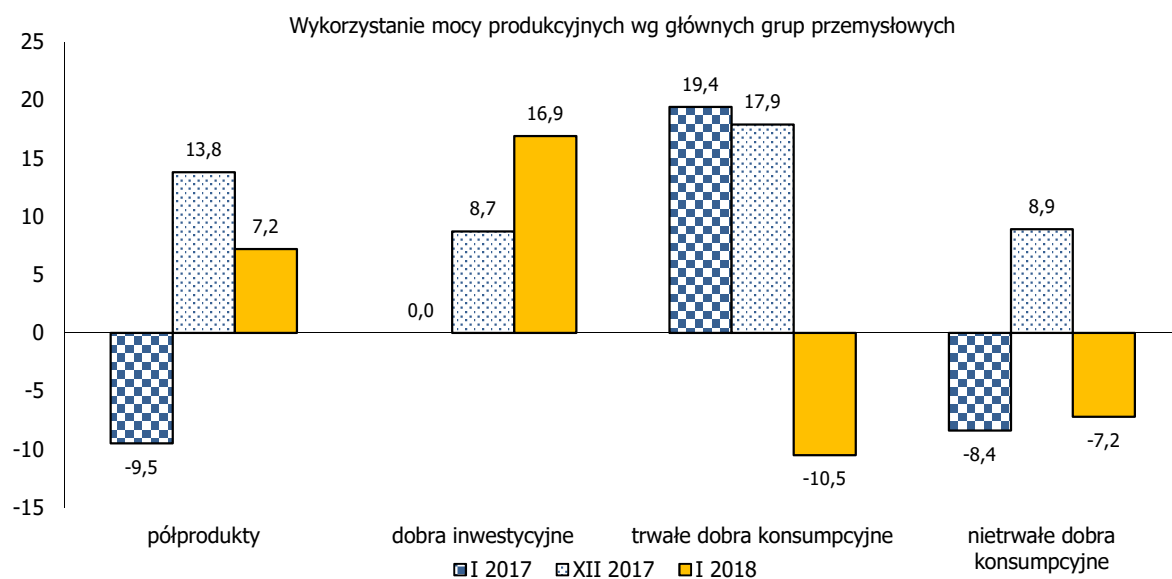
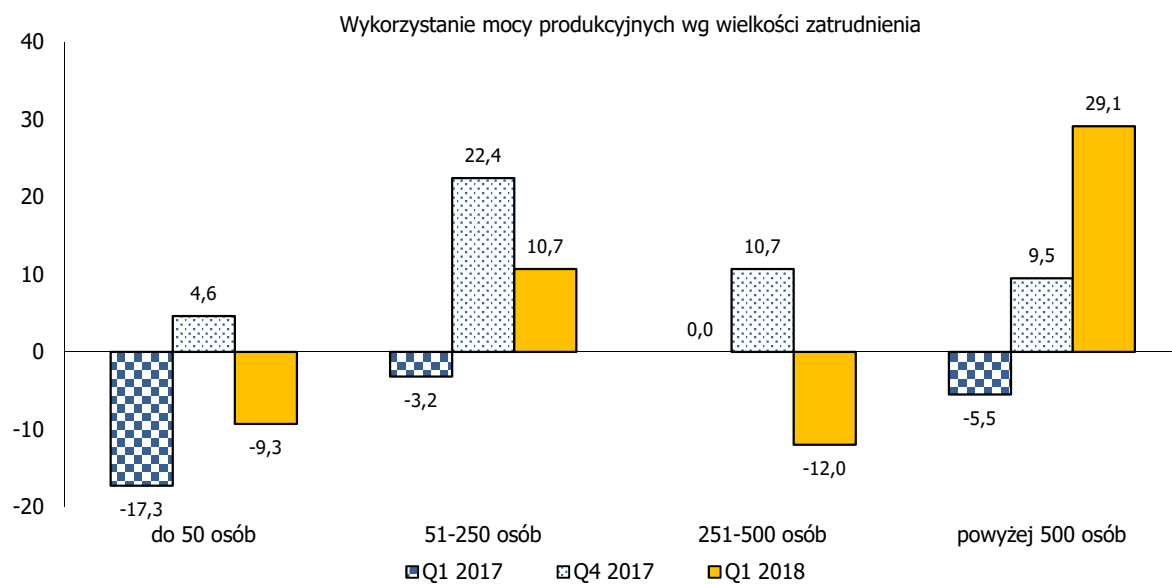

WYKORZYSTANIE MOCY PRODUKCYJNYCH

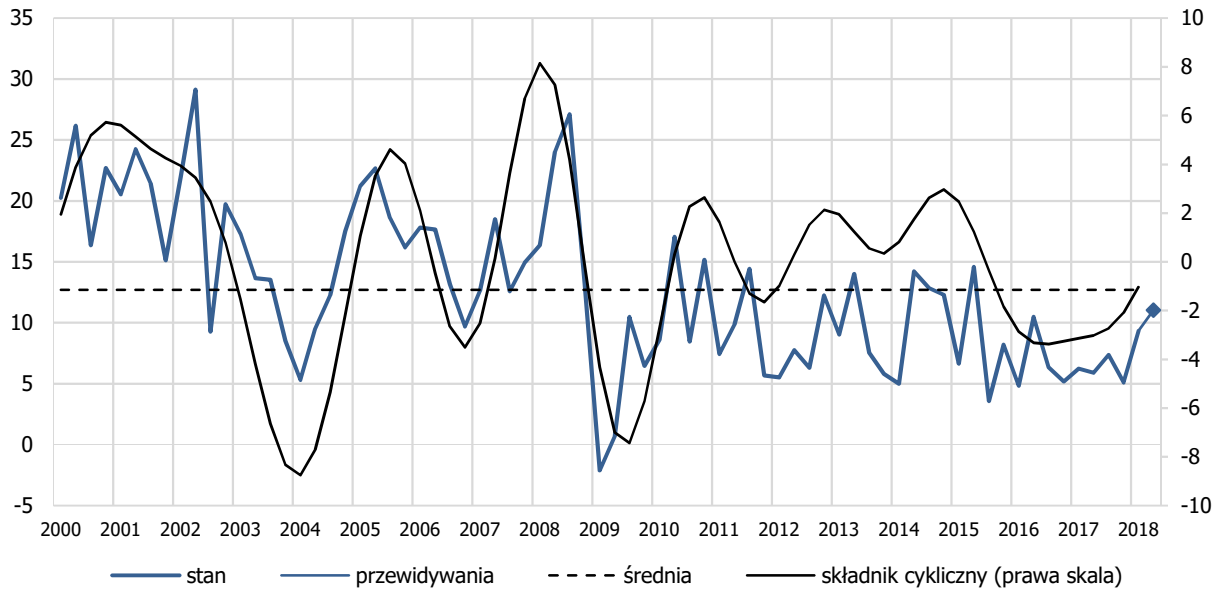

	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017	Q4 2017	Q1 2018	przewidywania
wzrost	14,3	27,7	19,3	23,3	20,2	25,9
brak zmiany	65,4	59,8	64,0	65,3	62,7	62,9
spadek	20,3	12,5	16,6	11,3	17,0	11,2
saldo (1.-3.)	-6,0	15,1	2,7	12,0	3,2	14,6
stopień wykorzystania mocy produkcyjnych (%)	72,2	74,9	74,4	75,7	70,3	69,8

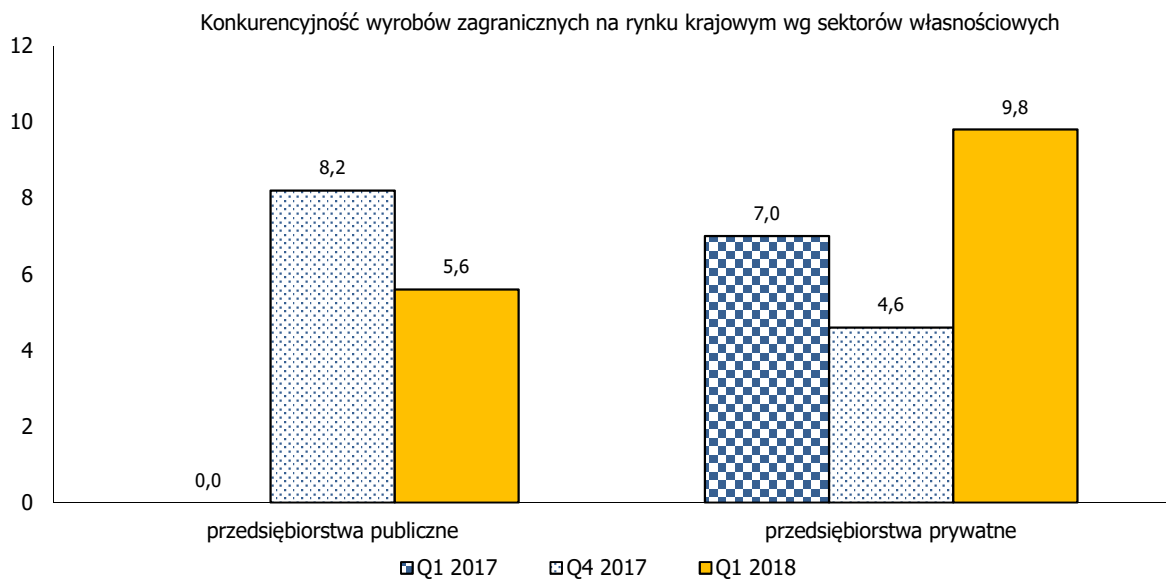

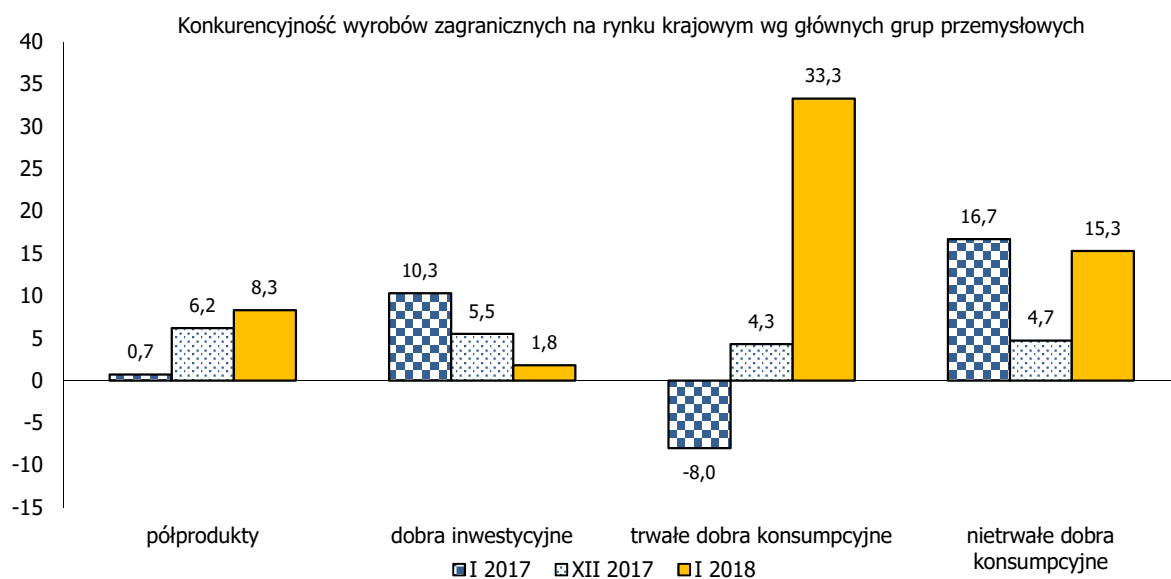
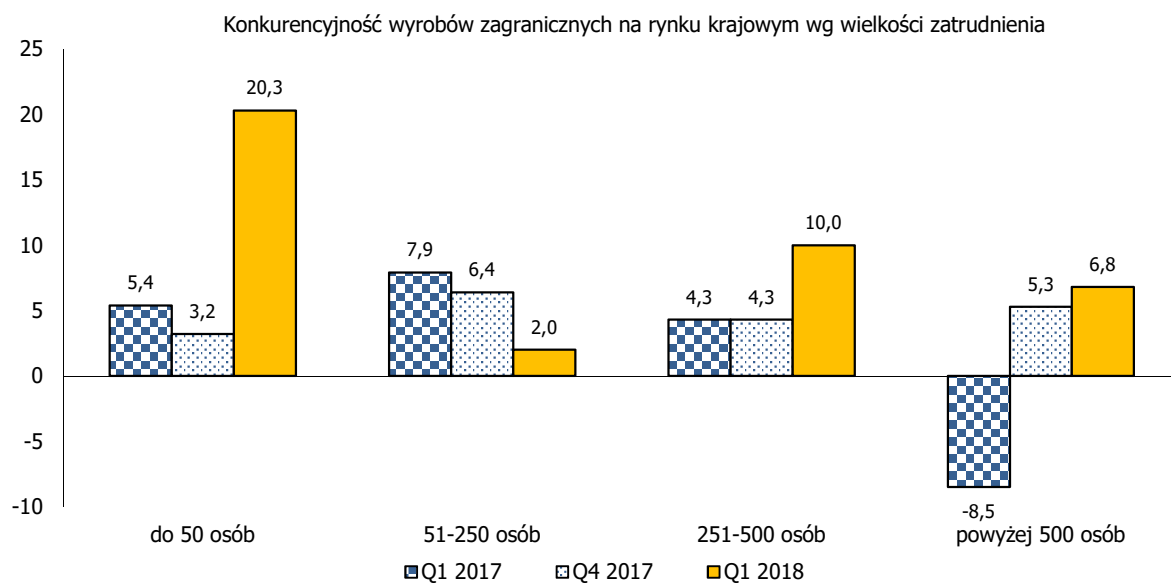

KONKURENCYJNOŚĆ TOWARÓW ZAGRANICZNYCH

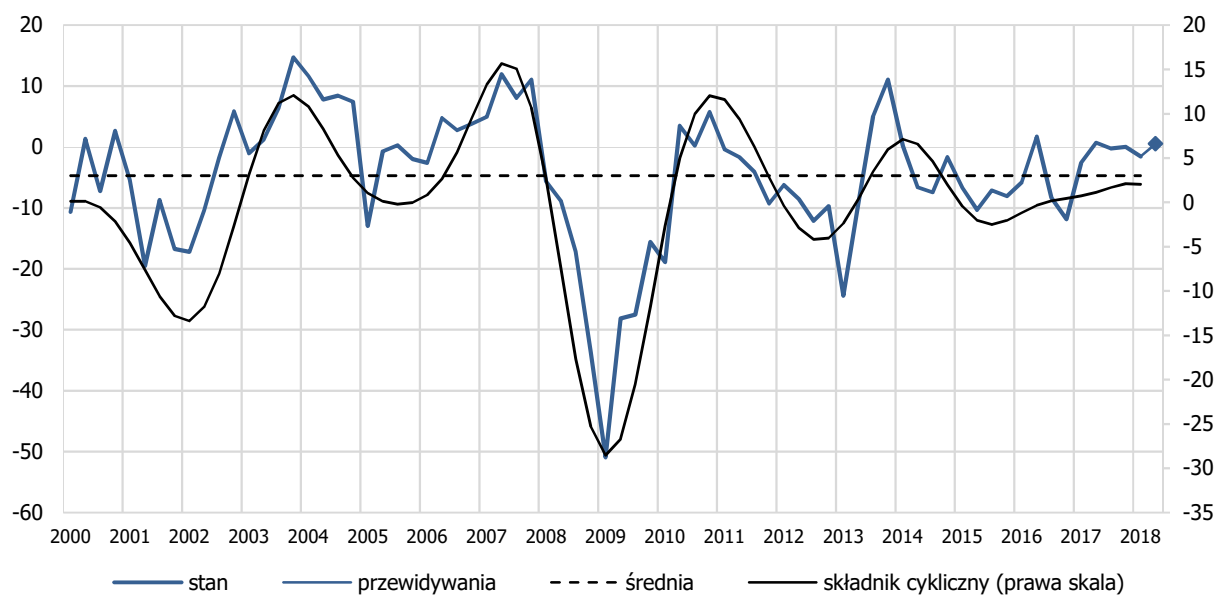

	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017	Q4 2017	Q1 2018	przewidywania
wzrost	14,0	10,7	12,5	10,5	14,8	16,9
brak zmiany	78,2	84,4	82,4	84,1	79,7	77,2
spadek	7,8	4,8	5,1	5,4	5,5	5,9
trudno ocenić	47,0	47,8	38,8	42,5	42,8	51,4
saldo (1.-3.)	6,2	5,9	7,4	5,1	9,3	11,0

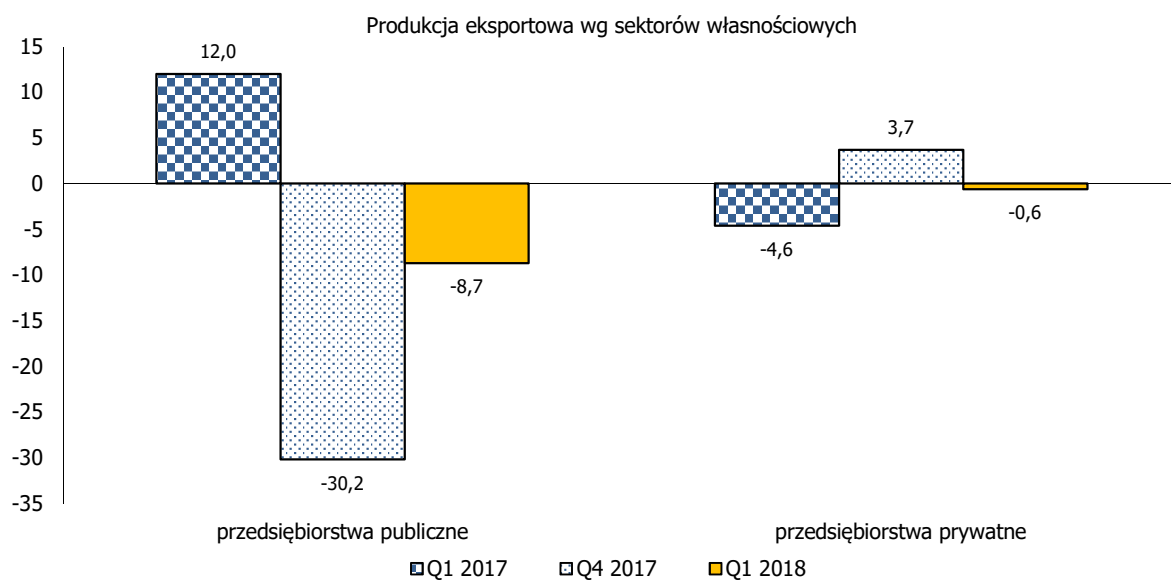

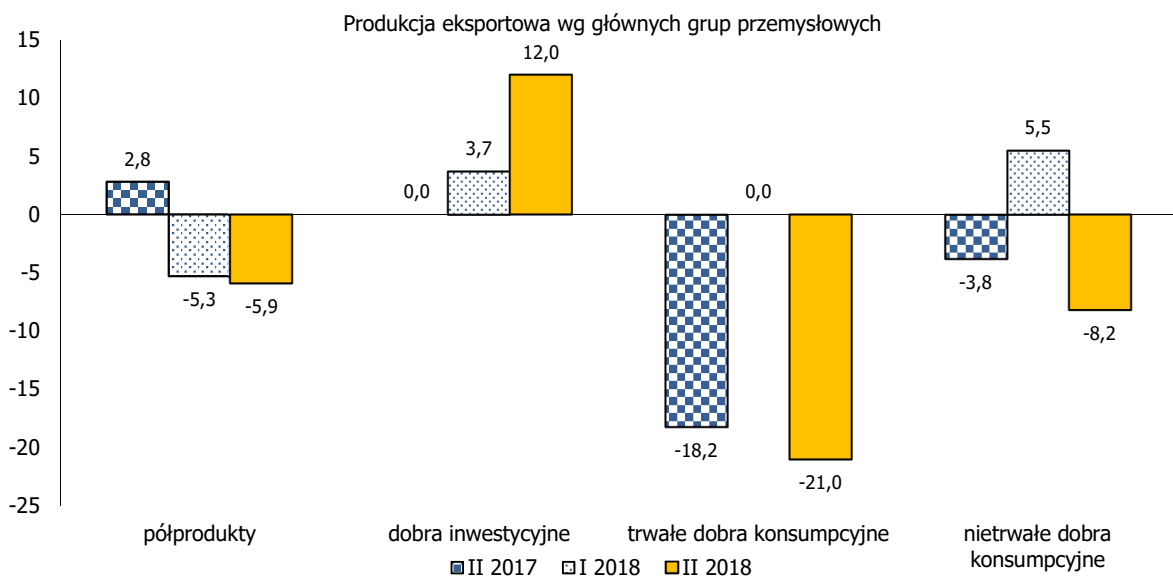
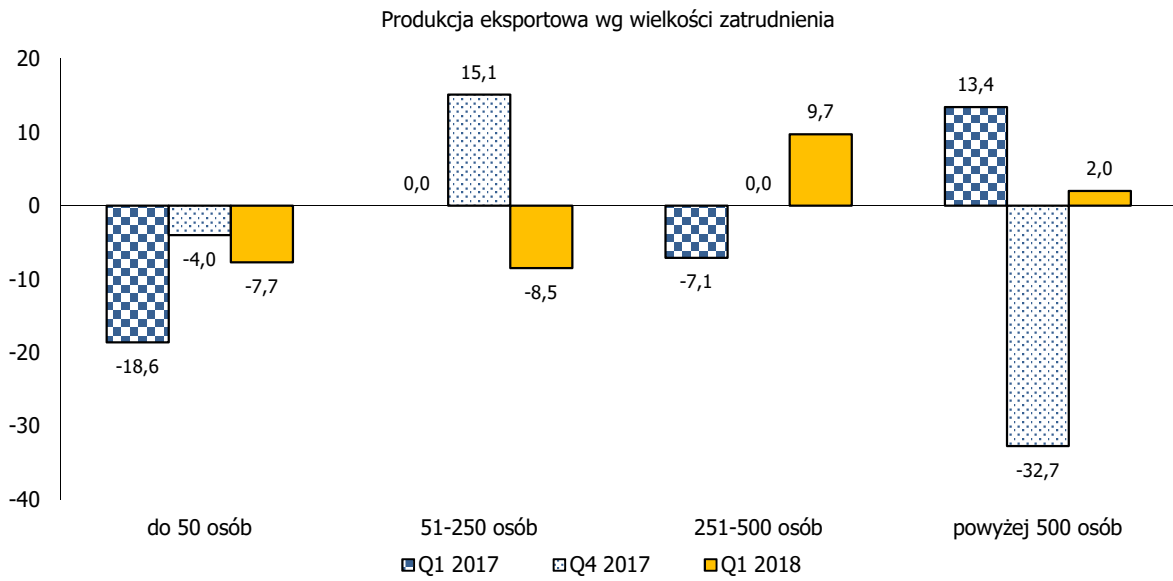

PRODUKCJA NA EKSPORT

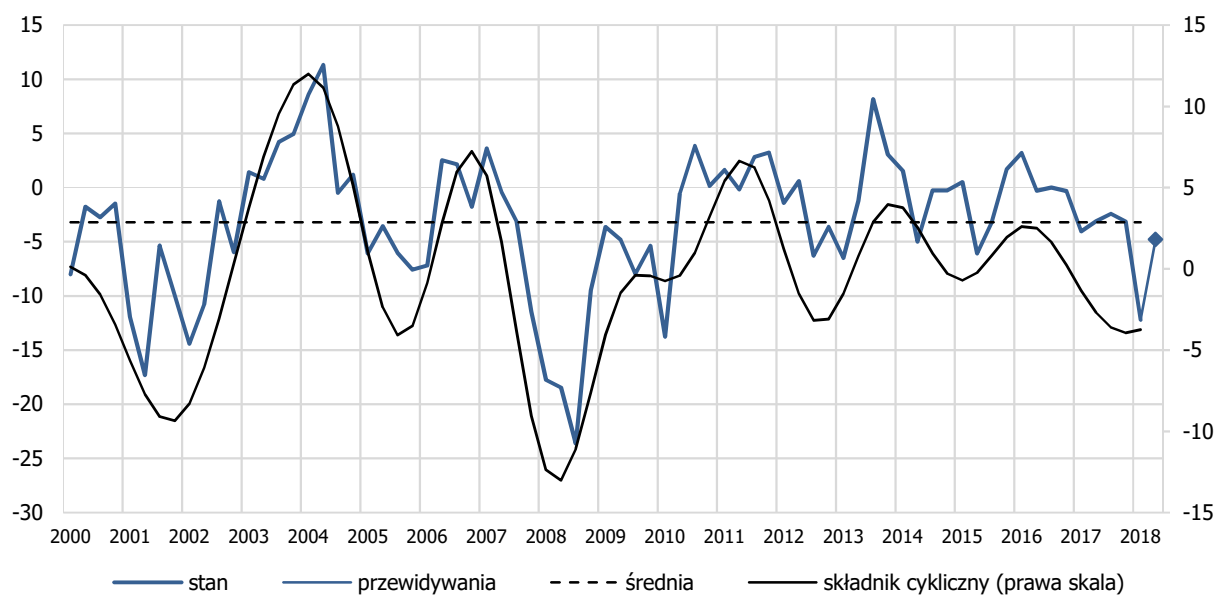

	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017	Q4 2017	Q1 2018	przewidywania
wzrost	14,3	19,3	17,2	19,0	16,6	15,2
brak zmiany	68,7	62,2	65,3	61,9	65,3	70,2
spadek	16,9	18,6	17,5	19,0	18,1	14,6
saldo (1.-3.)	-2,6	0,7	-0,2	0,0	-1,5	0,5

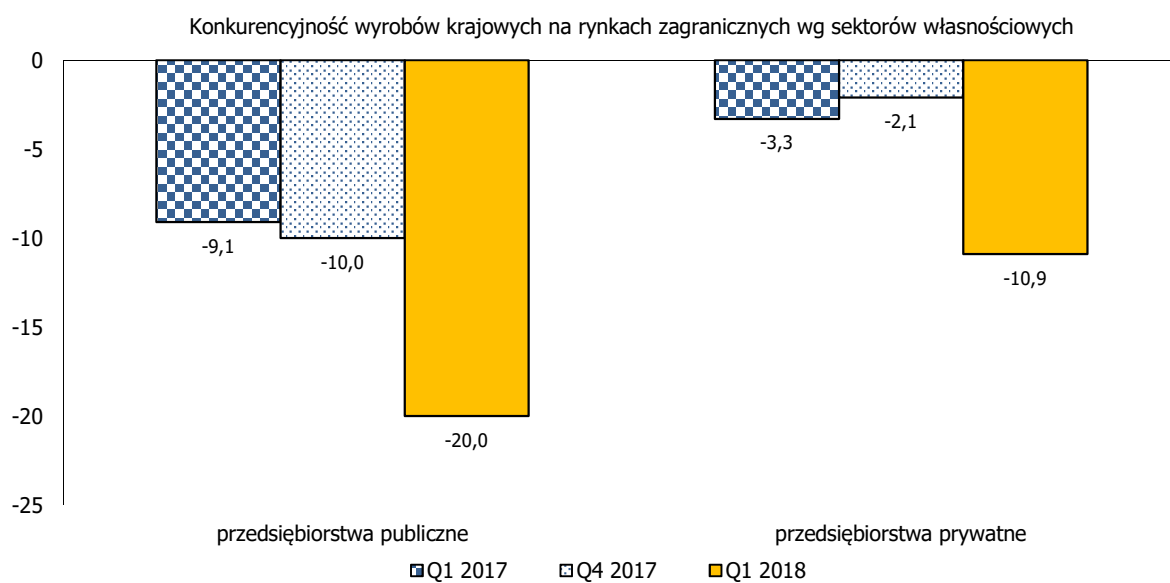

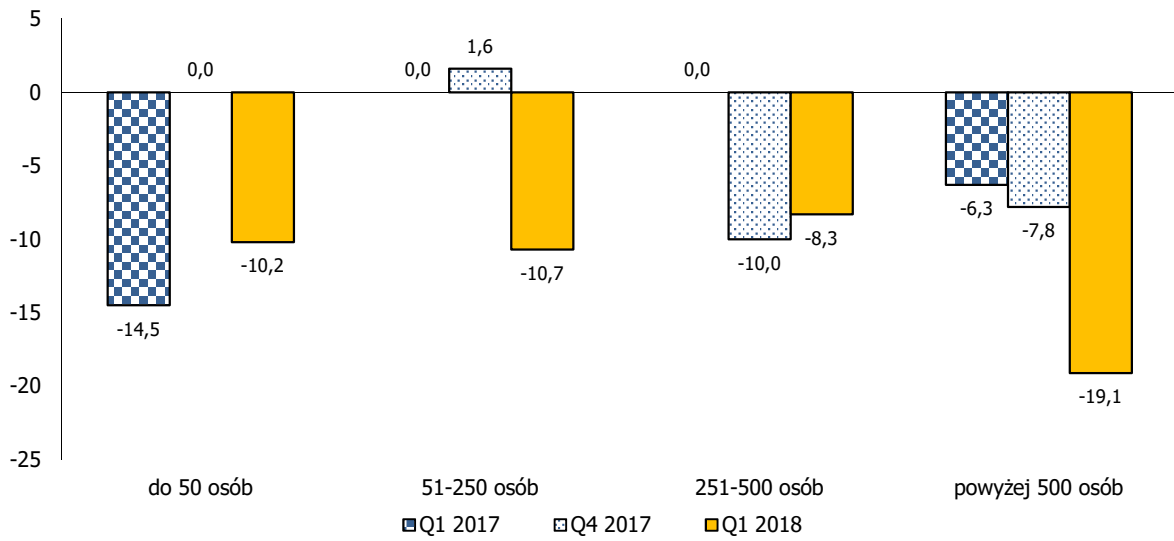
KONKURENCYJNOŚĆ WYROBÓW KRAJOWYCH NA RYNKACH ZAGRANICZNYCH

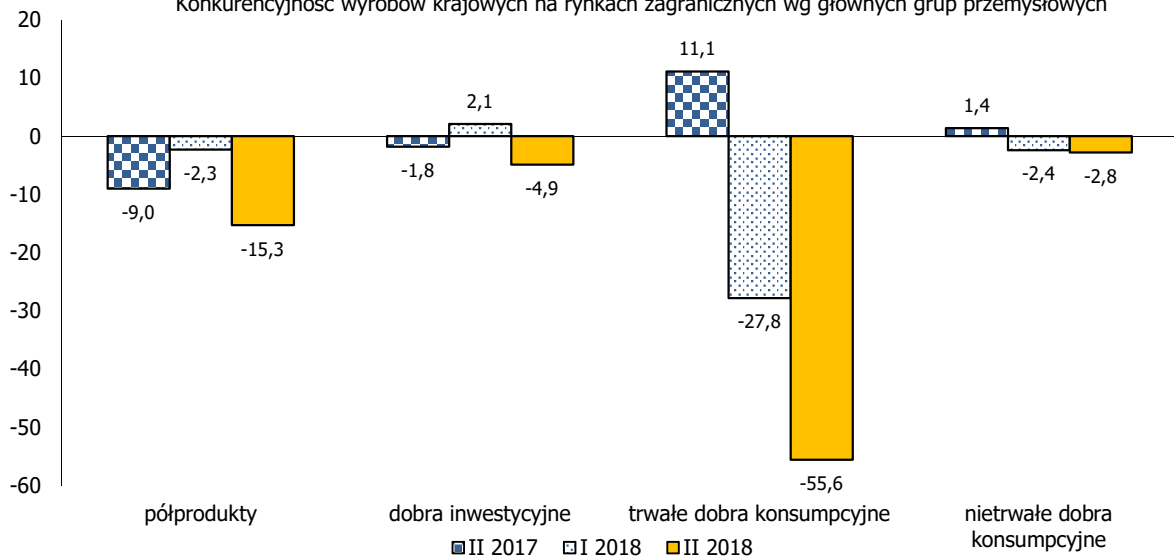
	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017	Q4 2017	Q1 2018	przewidywania
wzrost	8,7	7,9	5,7	8,8	4,0	6,2
brak zmiany	78,5	81,1	86,2	79,4	79,9	82,8
spadek	12,8	11,0	8,1	11,9	16,2	11,0
trudno ocenić	41,7	35,2	36,9	38,1	43,2	49,0
saldo (1.-3.)	-4,0	-3,1	-2,4	-3,1	-12,2	-4,8

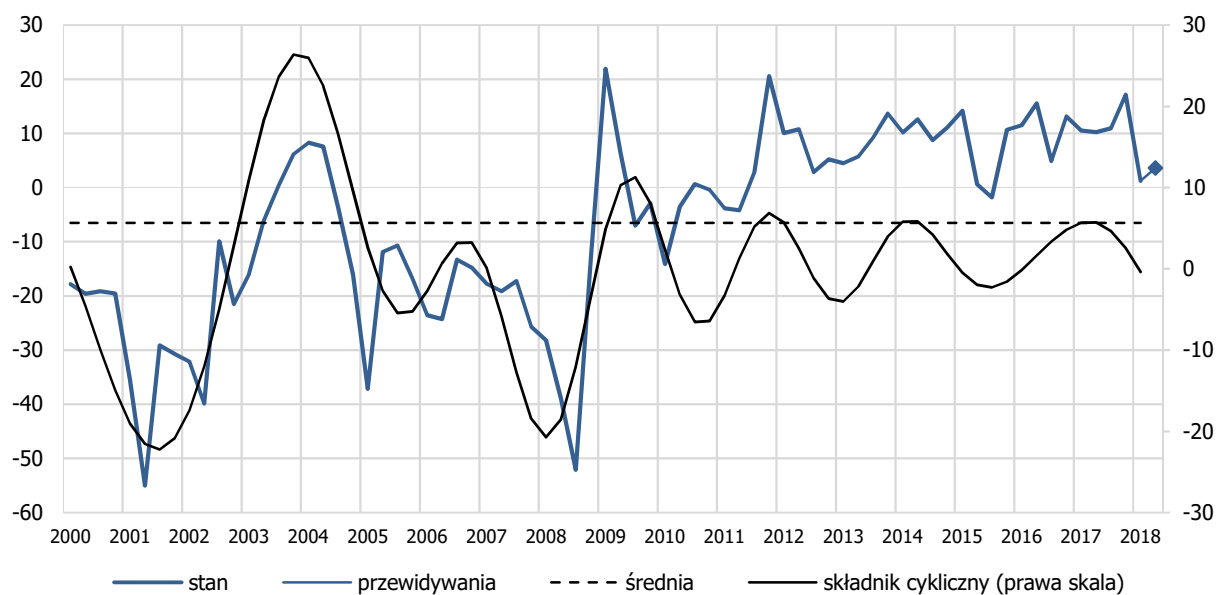
Konkurencyjność wyrobów krajowych na rynkach zagranicznych wg wielkości zatrudnienia

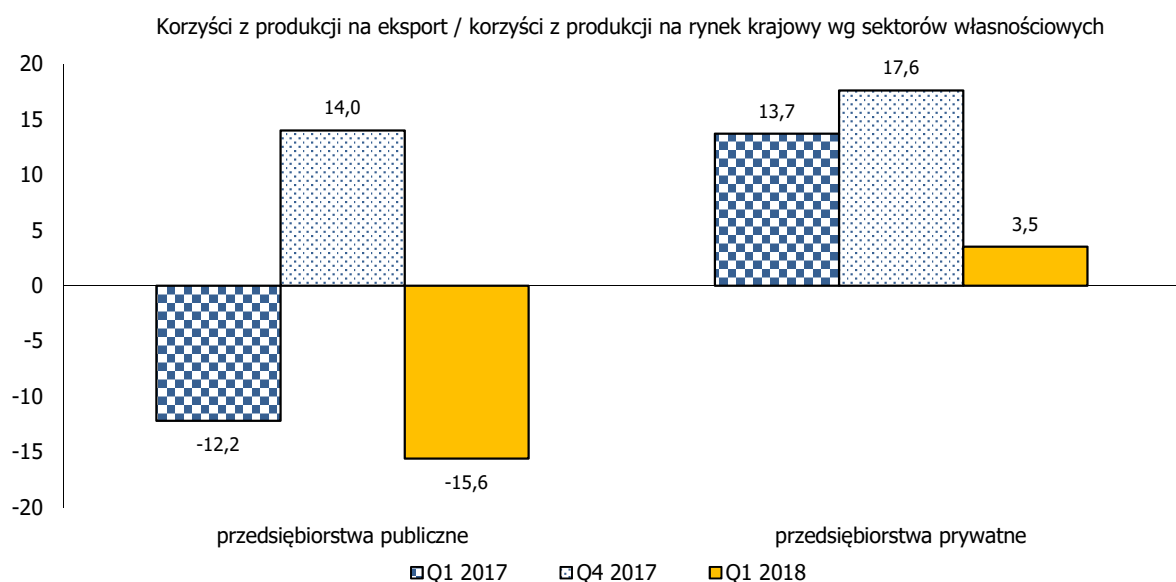
Konkurencyjność wyrobów krajowych na rynkach zagranicznych wg głównych grup przemysłowych

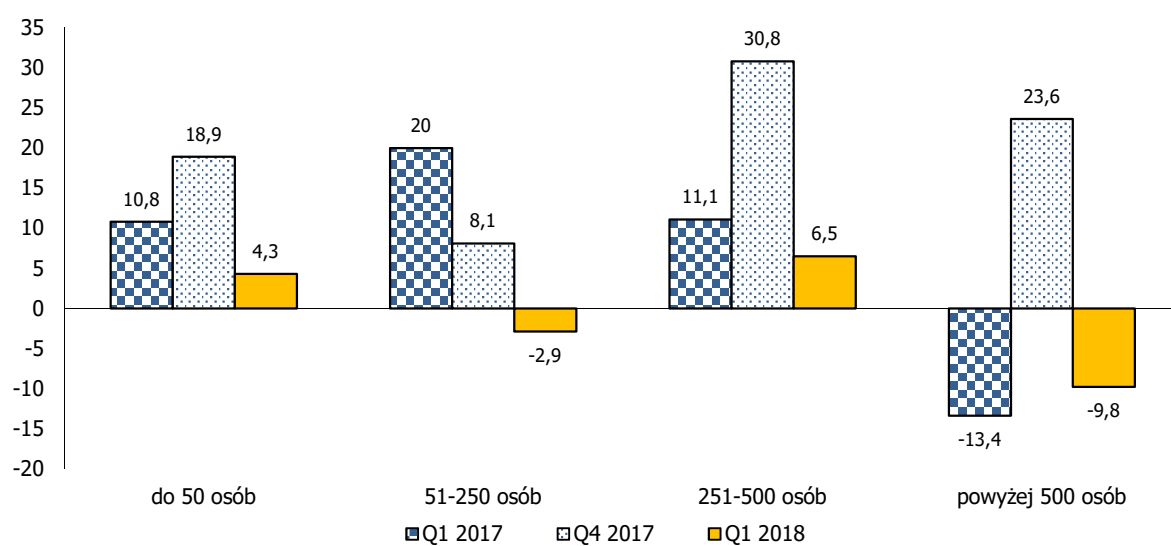
KORZYŚCI Z PRODUKCJI NA EKSPORT W STOSUNKU DO KORZYŚCI Z PRODUKCJI NA RYNEK KRAJOWY

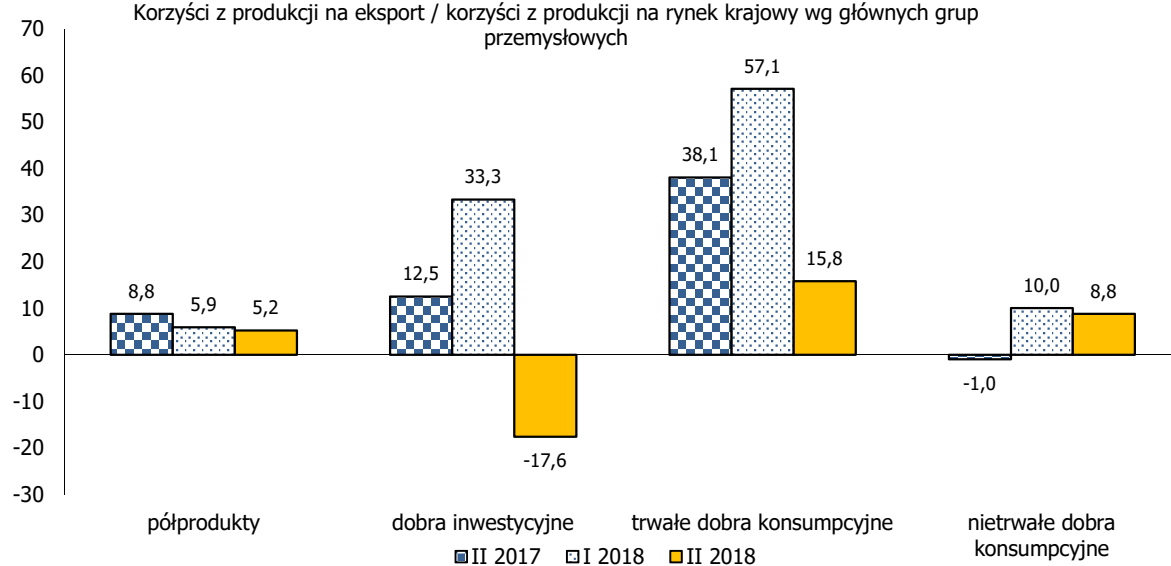
	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017	Q4 2017	Q1 2018	przewidywania
wzrost	27,7	29,1	30,9	33,3	25,3	26,7
brak zmiany	55,1	52,0	49,2	50,5	50,8	50,1
spadek	17,2	18,9	20,0	16,2	24,0	23,1
saldo (1.-3.)	10,5	10,3	10,9	17,2	1,3	3,6

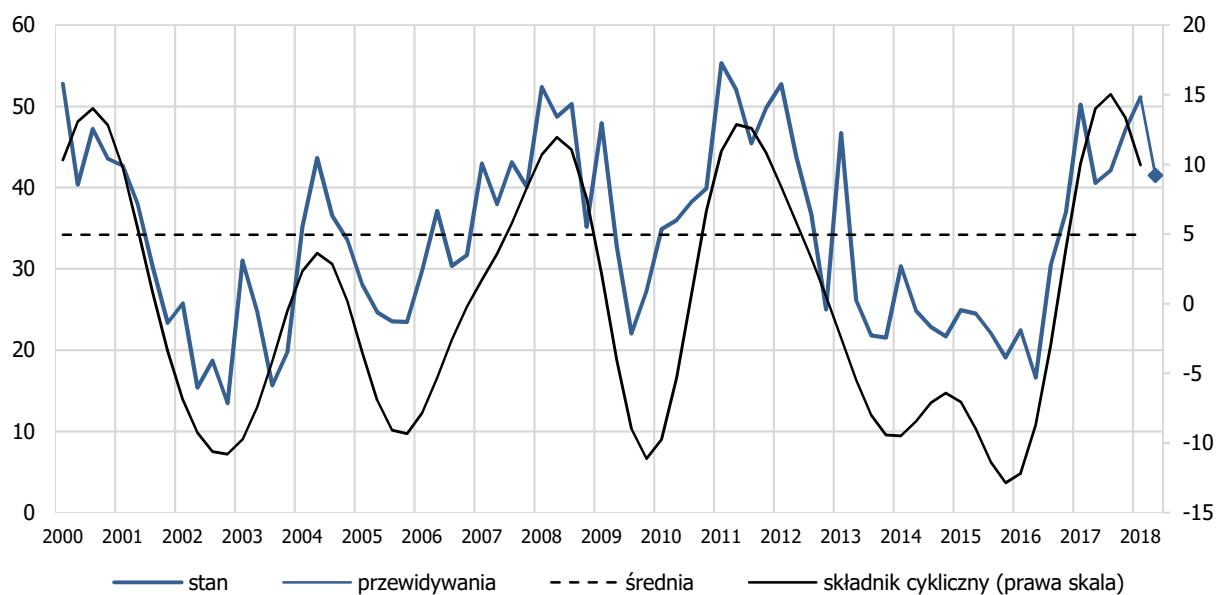
Korzyści z produkcji na eksport / korzyści z produkcji na rynek krajowy wg wielkości zatrudnienia

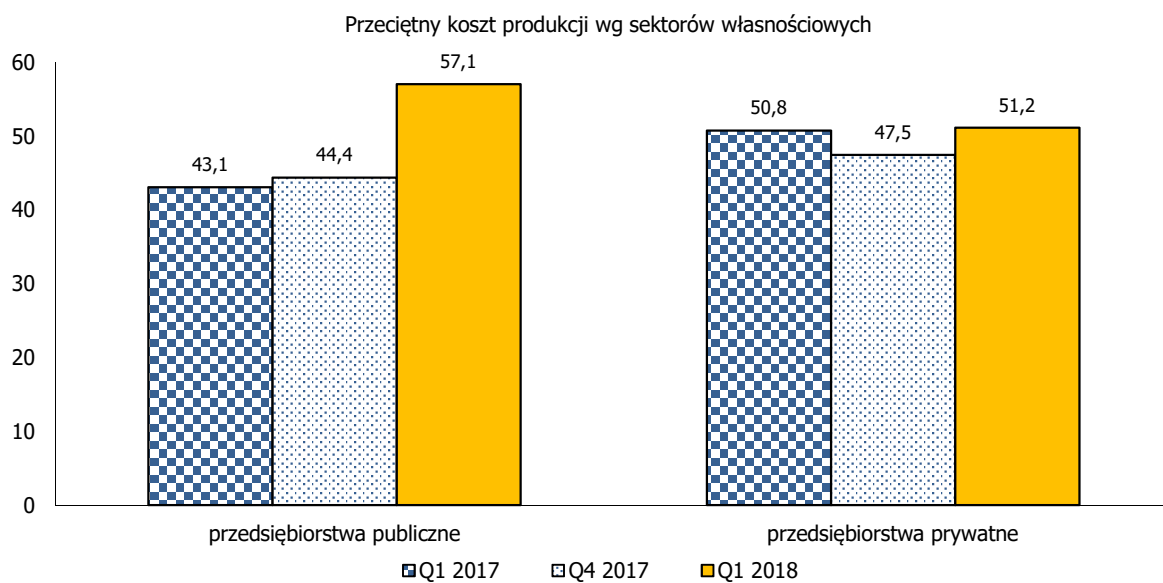
Korzyści z produkcji na eksport / korzyści z produkcji na rynek krajowy wg głównych grup przemysłowych

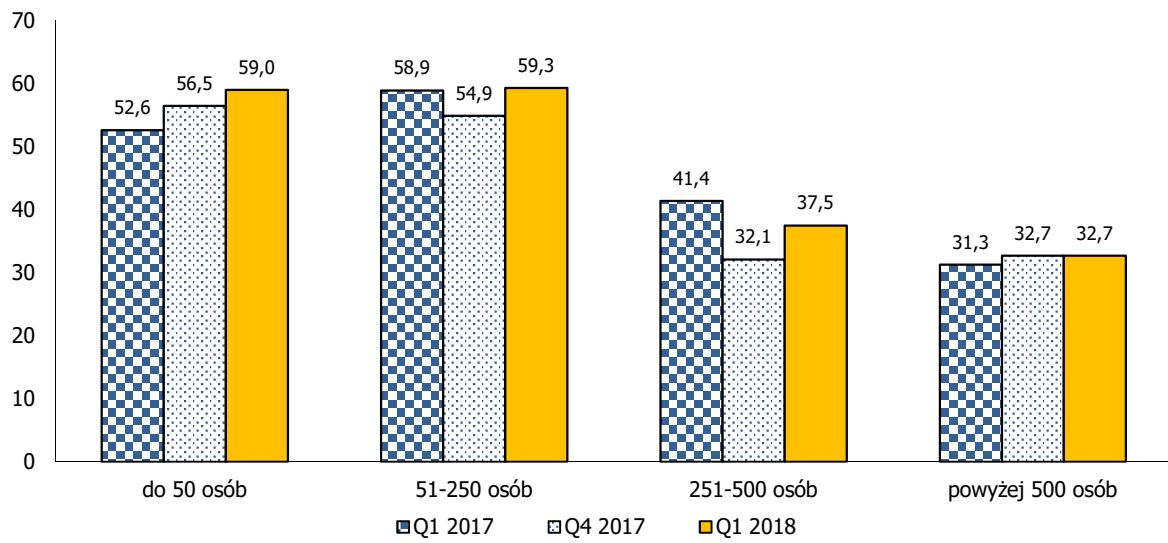
PRZECIĘTNY KOSZT PRODUKCJI

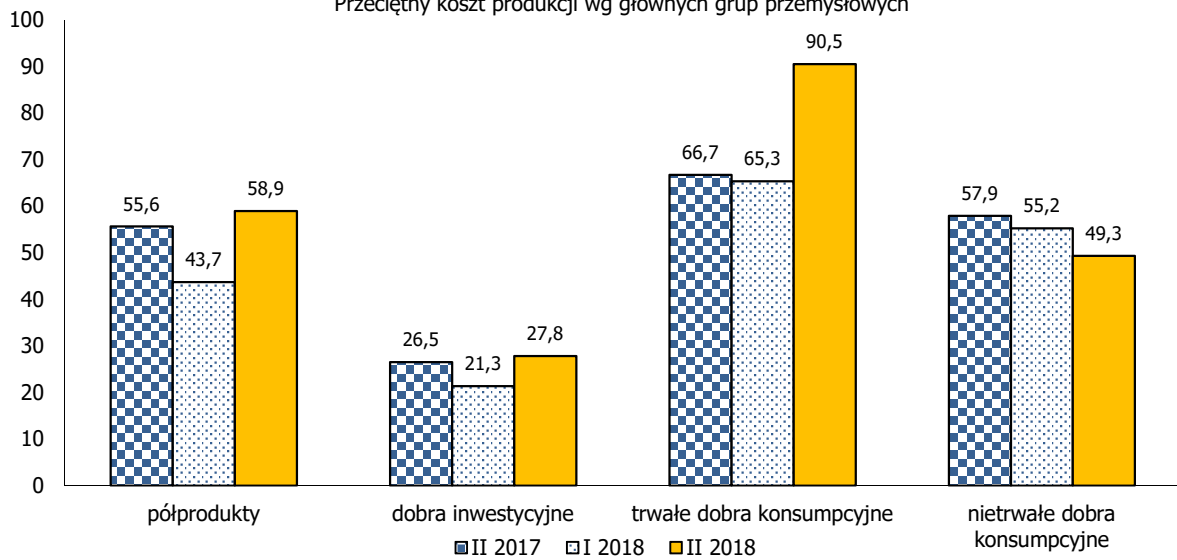
	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017	Q4 2017	Q1 2018	przewidywania
wzrost	55,3	46,5	47,9	50,7	57,2	47,3
brak zmiany	39,6	47,6	46,3	45,7	36,8	46,9
spadek	5,1	5,9	5,8	3,6	6,0	5,8
saldo (1.-3.)	50,2	40,6	42,1	47,2	51,1	41,5

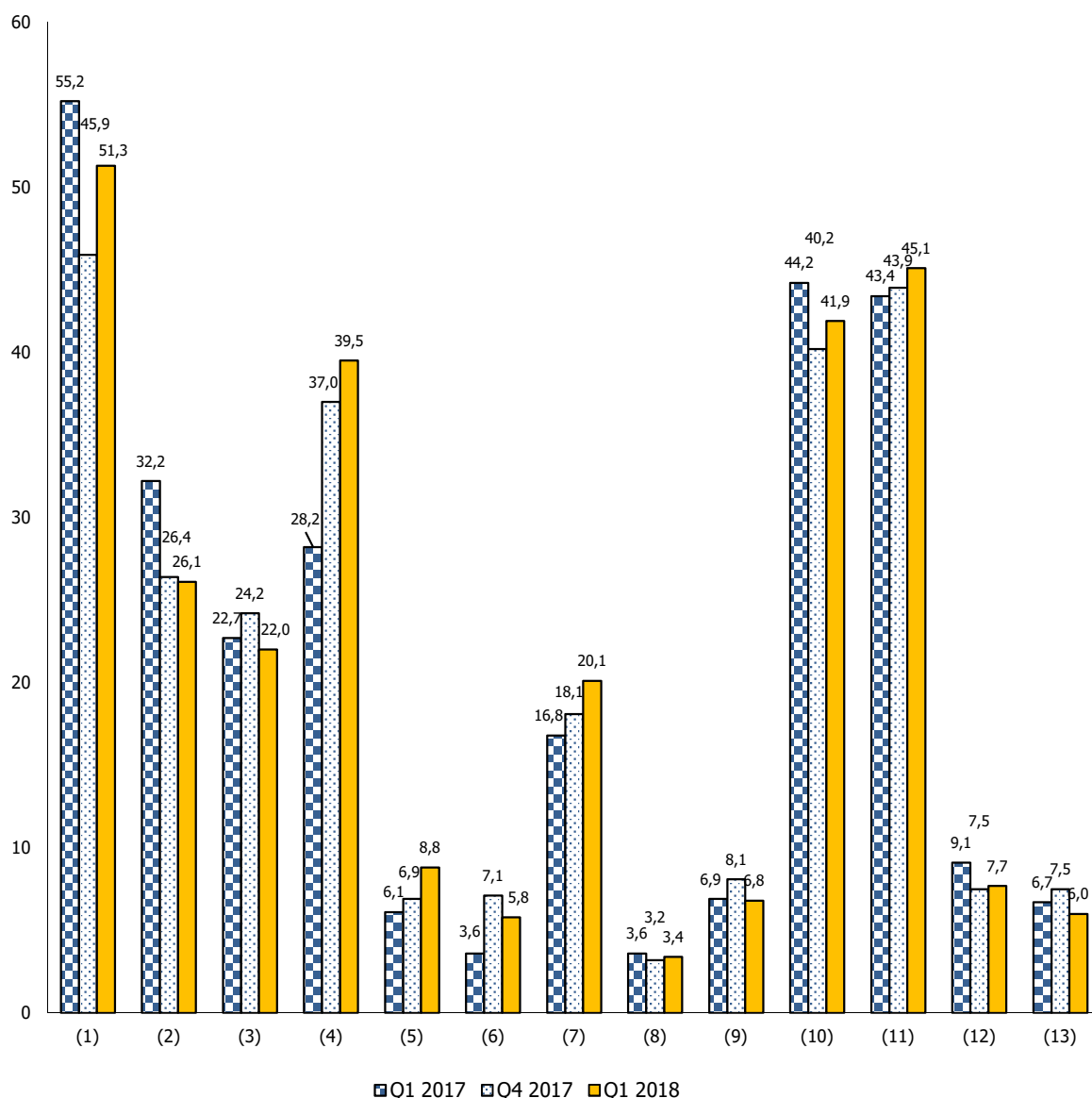
Przeciętny koszt produkcji wg wielkości zatrudnienia

Przeciętny koszt produkcji wg głównych grup przemysłowych

BARIERY DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

- (1) niedostateczny popyt krajowy
- (2) niedostateczny popyt zagraniczny
- (3) konkurencyjny import
- (4) brak wykwalifikowanej siły roboczej
- (5) niedostateczne wyposażenie
- (6) brak surowców i materiałów
- (7) niska płynność finansowa
- (8) niska dostępność kredytu
- (9) niekorzystne warunki kredytowe
- (10) niestabilność przepisów prawnych
- (11) obciążenia podatkowe
- (12) inne
- (13) nie występują

3. Koniunktura w przemyśle przetwórczym w 2017 roku

W skali całego roku koniunktura w przemyśle przetwórczym poprawiła się, ale podobnie jak zmiany w całej gospodarce, cechowała ją nietypowa zmienność. Tak jak w roku 2016, zamiast systematycznej, oczekiwanej z miesiąca na miesiąc poprawy koniunktury, mieliśmy do czynienia z naprzemiennymi wzrostami i spadkami wartości wskaźnika koniunktury w przemyśle przetwórczym (IRGIND), trudnymi do wyjaśnienia za pomocą narzędzi tradycyjnie stosowanych w analizie koniunktury gospodarczej.

Wzrosty surowych wartości wskaźnika miały miejsce już od początku roku. W kolejnych miesiącach I kwartału wynosiły one odpowiednio: 3,0, 4,4 i 9,7 pkt. Zmiany w drugim kwartale były bardziej nietypowe. W kwietniu i maju miały miejsce spadki wartości wskaźnika o: 2,7 i 1,7 pkt, w czerwcu zaś niewielki wzrost, o 0,3 pkt. Kolejny, trzeci kwartał także rozpoczął się spadkiem wartości wskaźnika, i to znacznym (jak na tę porę roku), bowiem aż o 8,2 pkt. W kolejnych miesiącach III kwartału zmiany były naprzemienne – po wzroście o 8,9 pkt w sierpniu, we wrześniu nastąpił spadek o 1,2 pkt. Ten rytm zmian utrzymał się w IV kwartale. W październiku wartość IRGIND obniżyła się o 1,1 pkt, w listopadzie z kolei nastąpił wzrost o 0,7 pkt, zaś w grudniu ponownie spadek (o 2,1 pkt). W sumie w skali całego roku wartość wskaźnika zwiększyła się o 10 pkt, z poziomu -9,3 pkt w grudniu 2016 r. do 0,7 pkt w grudniu 2017 r. Spowodowało to odwrócenie się tendencji spadkowej zapoczątkowanej w 2014 r. i wykształcenie się łagodnej tendencji wzrostowej, słabnącej jednak w IV kwartale.

Kolejność tych zmian wskazuje, z jednej strony, na pewne zagubienie się przedsiębiorstw, zmieniających swoje opinie pod wpływem czynników przypadkowych, a zarazem ich gotowość do zwiększania aktywności produkcyjnej. Najbardziej wymownym przykładem takiej gotowości jest nieodnotowany nigdy wcześniej w badaniach IRG SGH wzrost wartości wskaźnika koniunktury w listopadzie.

Utrwały się natomiast różnice w opiniach przedsiębiorstw prywatnych i publicznych. Narastały one w kolejnych miesiącach. Na początku roku zarówno przedsiębiorstwa prywatne jak i publiczne informowały o poprawie koniunktury, choć w ocenie firm publicznych była ona znacznie większa. Największe rozbieżności dotyczące kierunku i wielkości zmian koniunktury miały miejsce w II i III kwartałach. Oceny sytuacji bieżącej, dokonywane przez przedsiębiorstwa publiczne, cechował większy optymizm. Tak jak w roku 2016 amplituda zmian wartości wskaźnika koniunktury obliczanego dla sektora publicznego była zdecydowanie większa niż dla prywatnego. Opisywane różnice dotyczą zarówno wskaźnika koniunktury jak i poszczególnych sald bilansowych.

Saldo odpowiedzi na pytanie o wielkość produkcji zwiększyło swoją wartość w skali roku o 10,5 pkt, z poziomu -8,5 pkt w grudniu 2016 r. do wysokości 2,0 w grudniu 2017 r. Największe wzrosty wartości salda odnotowano na przełomie I i II kwartałów oraz na początku IV kwartału. W tych też okresach wartości salda były najwyższe. Spadki wartości salda nastąpiły na początku III kwartału i wówczas przyjmowało ono wartości ujemne. Zmiany te doprowadziły do odwrócenia się tendencji spadkowej w przebiegu czynnika cyklicznego. W ciągu roku jego wartości stopniowo zwiększały się.

Podobne zmiany odnotowano dla zamówień. Wzrost wartości salda w ciągu roku wyniósł również 10,5 pkt, z poziomu -14,0 w grudniu 2016 r. do -3,5 pkt w grudniu 2017 r. Największe przyrosty wartości salda miały miejsce w I kwartale. Przez większość roku saldo przyjmowało jednak wartości ujemne. Wzrost wartości salda odwrócił tendencję spadkową w przebiegu czynnika cyklicznego. Nieco inaczej natomiast przebiegały zmiany zamówień eksportowych. Przede wszystkim saldo przez cały rok przyjmowało wartości ujemne. Po dużych wzrostach w pierwszym kwartale w drugim nastąpiły spadki wartości salda, nasilające się w trzecim kwartale. Dopiero w końcu roku ponownie zanotowano wzrosty. W skali całego roku wartość salda zwiększyła się o 6,5 pkt, z poziomu -16,0 pkt do -9,5 pkt. Zmiany te zahamowały tendencję spadkową w przebiegu składnika cyklicznego.

Zmiany zapasów były niewielkie. W ciągu roku wartość salda zmniejszyła się o 4,6 pkt, z poziomu 3,4 pkt w grudniu 2016 r. do wysokości -1,2 pkt w grudniu 2017 r. W kolejnych miesiącach miały miejsce na przemian spadki i wzrosty wartości salda. W połowie roku nastąpiło odwrócenie się tendencji spadkowej w przebiegu składnika cyklicznego.

Saldo odpowiedzi na pytanie o ceny produkowanych wyrobów zwiększyło w ciągu roku swoją wartość o 6,7 pkt. Podobnie jak w przypadku pozostałych sald, z miesiąca na miesiąc naprzemiennie rosły i spadały wartości salda. Pomimo rocznego wzrostu wartości salda w przebiegu czynnika cyklicznego utrzymuje się tendencja spadkowa.

Także saldo zatrudnienia zwiększyło swoją wartość w ciągu roku. Wzrost wyniósł 4,9 pkt, z poziomu -3,5 pkt w grudniu 2016 r. do 1,4 pkt w grudniu 2017 r. Największe przyrosty wartości salda miały miejsce w I kwartale. W przebiegu składnika cyklicznego widoczna jest silna tendencja spadkowa.

Saldo odpowiedzi na pytanie o sytuację finansową przedsiębiorstw przez pierwsze trzy kwartały przyjmowało wartości ujemne. W IV kwartale wartości salda były dodatnie. W ciągu całego roku wartość salda wzrosła o 11,8 pkt, z poziomu -10,2 pkt w grudniu 2016 r. do 1,6 pkt w grudniu 2017 r. Ten przyrost, choć znaczny, nie przyczynił się do odwrócenia tendencji spadkowej w przebiegu składnika cyklicznego, znacznie ją jednak złagodził.

Wartość salda dotyczącego ogólnej sytuacji gospodarki polskiej zwiększyła się w ciągu roku o 38,6 pkt, z poziomu -25,4 pkt do 13,2 pkt. Wzrosty miały miejsce w II i IV kwartałach. W połowie roku pojawiła się tendencja spadkowa w przebiegu składnika cyklicznego.

Poprawę koniunktury odczuli także eksporterzy. W ciągu roku wartość salda wzrosła o 11,2 pkt. Największy przyrost wartości salda odnotowano w I kwartale. W pozostałych okresach wartości salda odpowiedzi na pytanie o wielkość produkcji zmieniały się nieznacznie. W przebiegu składnika cyklicznego widoczne jest zahamowanie tendencji spadkowej. Pogorszyły się natomiast opinie przedsiębiorstw o konkurencyjności ich towarów na rynkach zagranicznych. Saldo zmniejszyło swoją wartość w skali roku o 3,1 pkt. Najgłębszy spadek miał miejsce w I kwartale. W kolejnych wartości salda rosła, co zmniejszyło skalę rocznego spadku i zahamowało tendencję spadkową w przebiegu składnika cyklicznego. Z kolei wartość salda odpowiedzi na pytanie o konkurencyjność towarów zagranicznych na rynku krajowym zmieniała się w taki sposób, że zmiany w kolejnych kwartałach wzajemnie się znosiły, a w konsekwencji roczny przyrost wyniósł 0,0 pkt. W przebiegu składnika cyklicznego utrzymuje się tendencja wzrostowa. Mimo to, zdaniem ankietowanych, korzyści z produkcji na eksport w porównaniu z produkcją na rynek krajowy wzrosły – w ciągu roku wartość salda zwiększyła się o 2,2 pkt. Nie zatrzymało to jednak tendencji spadkowej w przebiegu składnika cyklicznego.

Wzrósł przeciętny koszt produkcji, szczególnie silnie w I kwartale. W II kwartale wartość salda się obniżyła, lecz później, już do końca roku zwiększała się. W IV kwartale była o 9,6 pkt wyższa niż rok wcześniej.

Poprawie koniunktury towarzyszył wzrost stopnia wykorzystania mocy produkcyjnych, z poziomu 73,5% w IV kwartale 2016 r. do poziomu 75,7% w IV kwartale 2017 r.

W ciągu roku zmniejszyła się uciążliwość głównych barier działalności gospodarczej. Zmiany w kolejnych okresach roku były jednak zróżnicowane. Nie zmieniła się natomiast kolejność, w jakiej bariery są wymieniane. Do najsilniej odczuwanych przez przedsiębiorców od wielu lat należą bariery: popytowa, podatkowa i prawna. Narastają problemy ze znalezieniem wykwalifikowanej siły roboczej. W końcu roku 2017 sygnalizowało je 36,9% badanych przedsiębiorstw.

Nakłady inwestycyjne w pierwszym półroczu zmniejszyły się, natomiast w drugim odnotowano ich wzrost. Salda pytań dotyczących inwestycji przyjęły wartości dodatnie. W zamierzeniach inwestycyjnych na najbliższe sześć miesięcy przedsiębiorstwa deklarowały przede wszystkim chęć wymiany wyposażenia, mechanizację i automatyzację produkcji oraz poprawę bezpieczeństwa. Jako

największe ograniczenia inwestycji przedsiębiorstwa wymieniają od wielu lat niedostateczny popyt oraz niewystarczający zysk i obawę przed zadłużeniem.

Przez cały rok utrzymywało się duże zróżnicowanie koniunktury w analizowanych przekrojach: rodzajowym, regionalnym i według wielkości przedsiębiorstwa. Najsilniej zmiany koniunktury odczuwały przedsiębiorstwa najmniejsze i największe. Wartości wskaźników koniunktury dla tych grup przedsiębiorstw zmieniały się bardziej niż dla pozostałych grup przedsiębiorstw.

Podsumowując, rok 2017 był dla przemysłu przetwórczego okresem poprawy koniunktury. Po ok. 3 latach jej stabilizacji zarysował się bardzo łagodny trend rosnący za sprawą trwającego jeden kwartał (I kwartał br.) silniejszego odbicia, po którym przemysł powrócił do wcześniejszego rytmu zmian. Na koniec 2017 r. przedsiębiorcy z optymizmem patrzyli w najbliższą przyszłość.